



กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2 5 6 4

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม
ตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก

**AGRI-
MAP**

CHIANG MAI

จังหวัดเชียงใหม่

คำนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการเกษตรที่มีพลวัตค่อนข้างสูง และมีผลกระทบต่อประชากรจำนวนมาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตระหนักถึงการนำระบบข้อมูลข่าวสารที่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรได้มีการเข้าถึงที่สะดวกโดยเฉพาะเกษตรกร จึงได้มอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักจัดทำ “แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก (Agri-Map)” ของแต่ละจังหวัดขึ้น

Agri-Map คือ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก โดยบูรณาการข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการการเกษตรไทยอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับข้อมูลให้ทันสมัย และพัฒนาเพิ่มความสะดวกการใช้งานให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลโดยง่าย พร้อมความสามารถติดตามข้อมูลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและรอบด้าน ครอบคลุมการนำไปใช้ประโยชน์ทุกด้าน ที่สำคัญเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับข้อมูลด้านการเกษตร ซึ่งสามารถตอบโจทย์การช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรในรายพื้นที่ ได้เป็นอย่างดี ใช้งานบนคอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ต ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านหน้าเว็บไซต์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ www.moac.go.th/a4policy-alltype-391191791794 หรือ <https://agri-map-online.moac.go.th/> ซึ่งจะมีเอกสารคู่มือการใช้ให้ศึกษาและสามารถดาวน์โหลดได้

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของแต่ละจังหวัดสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ โครงการเกษตรอินทรีย์ โครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning by Agri-Map) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการ Smart Farmer เป็นต้น และยังเป็นข้อมูลกลางในการปฏิบัติงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป



รูปเล่มเอกสารแนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม จังหวัดเชียงใหม่
<http://www.ldd.go.th/Agri-Map/Data/N/cmi.pdf>

สารบัญ

| | หน้า |
|---|------|
| คำนำ | |
| สารบัญ | ก |
| สารบัญตาราง | ข |
| สารบัญภาพ | ค |
| แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของจังหวัด “เชียงใหม่” | |
| 1. ข้อมูลทั่วไป | 1 |
| 2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก | 4 |
| 2.1 ข้าว | 5 |
| 2.2 ลำไย | 12 |
| 2.3 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ | 19 |
| 2.4 ยางพารา | 26 |
| 3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด | 33 |
| 4. แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ | 34 |
| เอกสารอ้างอิง | 39 |
| ภาคผนวก | 41 |

สารบัญตาราง

| | | หน้า |
|----------------|---|------|
| ตารางที่ 1 | สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดเชียงใหม่ | 3 |
| ตารางที่ 2 | พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของ จังหวัดเชียงใหม่ | 5 |
| ตารางที่ 3 | พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดเชียงใหม่ | 6 |
| ตารางที่ 4 | พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว | 11 |
| ตารางที่ 5 | พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของลำไย รายอำเภอ จังหวัดเชียงใหม่ | 13 |
| ตารางที่ 6 | พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตลำไย | 18 |
| ตารางที่ 7 | พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รายอำเภอ จังหวัดเชียงใหม่ | 20 |
| ตารางที่ 8 | พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ | 25 |
| ตารางที่ 9 | พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของยางพารา รายอำเภอ จังหวัดเชียงใหม่ | 27 |
| ตารางที่ 10 | พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตยางพารา | 32 |
| ตารางผนวกที่ 1 | ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดเชียงใหม่ | 42 |
| ตารางผนวกที่ 2 | พื้นที่ชลประทานจังหวัดเชียงใหม่จำแนกรายอำเภอ ตำบล | 54 |
| ตารางผนวกที่ 3 | ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดเชียงใหม่ | 56 |
| ตารางผนวกที่ 4 | พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล | 57 |
| ตารางผนวกที่ 5 | กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่ | 60 |
| ตารางผนวกที่ 6 | ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดเชียงใหม่ | 61 |
| ตารางผนวกที่ 7 | โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่ จังหวัดเชียงใหม่ | 62 |

สารบัญภาพ

| | | หน้า |
|-----------|--|------|
| ภาพที่ 1 | หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินเชียงใหม่ | 49 |
| ภาพที่ 2 | หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินหางดง | 50 |
| ภาพที่ 3 | หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินสันป่าตอง | 51 |
| ภาพที่ 4 | หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินกำแพงเพชร | 52 |
| ภาพที่ 5 | หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินดอยปุย | 53 |
| ภาพที่ 6 | ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดเชียงใหม่ | 63 |
| ภาพที่ 7 | พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดเชียงใหม่ | 64 |
| ภาพที่ 8 | ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจลำไย จังหวัดเชียงใหม่ | 65 |
| ภาพที่ 9 | พื้นที่ปลูกลำไยบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดเชียงใหม่ | 66 |
| ภาพที่ 10 | ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จังหวัดเชียงใหม่ | 67 |
| ภาพที่ 11 | พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดเชียงใหม่ | 68 |
| ภาพที่ 12 | ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจยางพารา จังหวัดเชียงใหม่ | 69 |
| ภาพที่ 13 | พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบนพื้นที่ยางพารา จังหวัดเชียงใหม่ | 70 |

1. ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ 20,107.057 ตารางกิโลเมตร หรือ 12,566,911 ไร่ ตั้งอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย 25 อำเภอ 204 ตำบล (ตารางผนวกที่ 1) มีจำนวนประชากร 1,784,370 คน (กรมการปกครอง, 2563)

1.1 อาณาเขตติดต่อ

| | | |
|-------------|--------|--|
| ทิศเหนือ | ติดต่อ | สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ |
| ทิศใต้ | ติดต่อ | จังหวัดลำพูน และจังหวัดตาก |
| ทิศตะวันออก | ติดต่อ | จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน |
| ทิศตะวันตก | ติดต่อ | จังหวัดแม่ฮ่องสอน |

1.2 ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดเชียงใหม่มีสภาพพื้นที่เป็นภูเขาและป่าละเมาะ มีที่ราบอยู่ตอนกลางตามสองฟากฝั่งของแม่น้ำปิง สูงจากระดับทะเลปานกลางเฉลี่ย 310 เมตร มีภูเขาสูงที่สุดในประเทศไทย คือ ดอยอินทนนท์ นอกจากนี้ยังมีดอยอื่นๆ ที่มีความสูงอีกหลายแห่ง ประกอบด้วยลักษณะภูมิประเทศดังนี้

1) **พื้นที่ภูเขา** ประกอบด้วยทิวเขาอินทนนท์ (หรือถนนธงชัยตะวันออก) ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัด ทอดตัวในแนวเหนือ-ใต้ ตามแนวรอยต่อกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน และทิวเขาขุนตาน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัด ทอดตัวในแนวเหนือ-ใต้ พื้นที่ภูเขาส่วนใหญ่เป็นป่าต้นน้ำลำธาร ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก ส่วนบางพื้นที่เป็นที่อยู่อาศัยของชาวเขาชาติพันธุ์ต่าง ๆ

2) **พื้นที่ราบลุ่มน้ำและที่ราบเชิงเขา** กระจายอยู่ทั่วไประหว่างหุบเขา ทอดตัวในแนวเหนือ-ใต้ ได้แก่ ที่ราบลุ่มน้ำปิง ลุ่มน้ำฝาง ลุ่มน้ำแม่งัด เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสมต่อการเกษตร

1.3 ภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดเชียงใหม่ โดยทั่วไปมีอากาศค่อนข้างเย็นเกือบตลอดทั้งปี ได้รับอิทธิพลมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ มี 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่มิถุนายนถึงเดือนตุลาคม ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่มกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่มกราคมถึงเดือนพฤษภาคม มีอุณหภูมิเฉลี่ย 25.8 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.2 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20.8 องศาเซลเซียส

1.4 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินของจังหวัดเชียงใหม่ แบ่งตามภูมิสัณฐาน ลักษณะทางธรณีวิทยา และวัตถุประสงค์กําเนนดิน ได้ดังนี้

1) **ที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood plain)** ที่ราบริมน้ำหรือลำธาร หน้าฝนหรือหน้าน้ำ มักมีน้ำท่วมเป็นครั้งคราว เป็นสภาพพื้นที่ที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพา และมีตะกอนเพิ่มมากขึ้นหลังน้ำท่วม ได้แก่ สันดินริมน้ำ (Levee) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ดินลึก เนื้อดินร่วนหยาบ สีน้ำตาลและน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี อาทิ ชุตดินเชียงใหม่ (Cm)

2) **ที่ราบตะกอนน้ำพา (Alluvial plain)** เป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลของแม่น้ำหรือลำน้ำสาขา วัตถุประสงค์กำเนิดดินเป็นตะกอนน้ำพา (Alluvium) มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบขนาดใหญ่สองฝั่งแม่น้ำ แต่ละฝั่ง อาจมีที่ราบแบบขั้นบันไดหรือตะพักได้หลายระดับ แบ่งเป็น

(1) ตะพักลำน้ำระดับต่ำ (Low terrace) เป็นที่ลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ ดินลึกมาก เนื้อดินอาจเป็นดินเหนียวละเอียด ดินทรายแป้งละเอียดหรือดินร่วนหยาบ สีเทา น้ำตาลปนเทา และน้ำตาล มีจุดประสีต่าง ๆ มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็ว เช่น ชุดดินหางดง (Hd) ชุดดินสันทราย (Sai) เป็นต้น

(2) ตะพักลำน้ำระดับกลางและระดับสูง (Middle and High terrace) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด ดินต้นถึงชั้นกรวดลูกรังถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบ ดินร่วนละเอียดหรือดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล เหลือง น้ำตาลปนแดง ไปจนถึงแดง มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงดี เช่น ชุดดินสันป่าตอง (Sp) ชุดดินแม่แดง (Mt) เป็นต้น

(3) เนินตะกอนน้ำพารูปพัด (Alluvial fan) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนละเอียดถึงดินทรายแป้งละเอียด สีน้ำตาล เหลือง จนถึงแดง ดินมีการระบายน้ำดีปานกลางถึงดี เช่น ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินห้างฉัตร (Hc) เป็นต้น

(4) ลานตะพักปูนมาร์ล (Marl terrace) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินต้นถึงชั้นปูนมาร์ลถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินเหนียวถึงดินเหนียวปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาลเข้มและดำ มีการระบายน้ำดี เช่น ชุดดินลพบุรี (Lb) ชุดดินตากลิ (Tk) เป็นต้น

3) **ที่ลาดเชิงเขา (Piedmont) เขา (Hill) ภูเขา (Mountain)** มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา ที่เกิดจากการที่หินผุพังสลายตัวอยู่กับที่หรือถูกเคลื่อนย้ายโดยแรงโน้มถ่วงของโลก ในระยะทางใกล้ๆ และถูกควบคุมด้วยลักษณะของโครงสร้างทางธรณีวิทยา ส่วนใหญ่พบหินปะปนในหน้าตัดดินและลอยหน้า แบ่งตามลักษณะและชนิดของหินดังนี้

(1) พัฒนาจากกลุ่มหินตะกอนหรือหินแปรเนื้อหยาบหรือหินในกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นหินทรายและหินควอร์ตไซต์ ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกปานกลาง เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบถึงดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง น้ำตาลปนแดง จนถึงแดง มีการระบายน้ำดี พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน เช่น ชุดดินท่ายาง (Ty) ชุดดินลาดหญ้า (Ly) เป็นต้น

(2) พัฒนาจากหินทราย ดินลึกปานกลางถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้น เนื้อดินเป็นดินร่วนละเอียด สีแดง น้ำตาล น้ำตาลปนแดง มีการระบายน้ำดี อาทิ ชุดดินโพนงาม (Png)

(3) พัฒนาจากหินทรายแป้ง ดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินทรายแป้งละเอียด สีแดง น้ำตาล และน้ำตาลปนแดง มีการระบายน้ำดีปานกลาง อาทิ ชุดดินวังไทร (Wi)

(4) พัฒนาจากกลุ่มหินตะกอนหรือหินแปรเนื้อละเอียดหรือหินในกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นหินดินดานและหินฟิลไลต์ ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกปานกลาง เนื้อดินเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินเหนียวปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนแดง และน้ำตาลปนเหลือง มีการระบายน้ำดี พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน เช่น ชุดดินวังสะพุง (Ws) ชุดดินลี่ (Li) เป็นต้น

(5) พัฒนาจากหินปูน ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินเหนียวปนชื้นส่วนหยาบมาก สีแดงเข้มและแดงปนน้ำตาลเข้ม มีการระบายน้ำดี พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน อาทิ ชุดดินปากช่อง (Pc)

(6) พัฒนาจากหินอัคนีชนิดหินแกรนิต ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบถึงดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนแดง ถึงแดง มีการระบายน้ำดี เช่น ชุดดินบ้านไร่ (Bar) ชุดดินเชียงแสน (Se) เป็นต้น

(7) พัฒนาจากหินบะซอลต์/แอนดิไซต์ ดินต้นถึงชั้นเศษหิน เนื้อดินเป็นดินเหนียวปนชื้นส่วนหยาบมาก สีดำและน้ำตาลเข้ม มีการระบายน้ำดี อาทิ ชุดดินโคกปรือ (Kok)

(8) พัฒนาจากหินไมกาซีสต์หรือหินไนส์ ดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินเหนียวละเอียด สีแดงและแดงปนน้ำตาล มีการระบายน้ำดี อาทิ ชุดดินดอยปุย (Dp)

4) **พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน** เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่าร้อยละ 35 ส่วนใหญ่เป็นภูเขา เทือกเขาสูงสลับซับซ้อน ทรัพยากรดินมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่

ซึ่งได้แสดงรายละเอียดของชุดดินที่พบมากของจังหวัดเชียงใหม่ในภาพที่ 1 - 5

1.5 สภาพการใช้ที่ดิน

สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดเชียงใหม่ จากฐานข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ของกรมพัฒนาที่ดิน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดเชียงใหม่

| ประเภทการใช้ที่ดิน | เนื้อที่ | |
|---|------------|--------|
| | ไร่ | ร้อยละ |
| พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง | 531,516 | 4.24 |
| พื้นที่เกษตรกรรม | 3,128,175 | 24.88 |
| พื้นที่นา | 570,777 | 4.54 |
| พืชไร่ | 921,673 | 28.32 |
| ไม้ยืนต้น | 67,873 | 0.53 |
| ไม้ผล | 897,056 | 7.12 |
| พืชสวน | 108,536 | 0.87 |
| ไร่มวนเวียน | 545,391 | 4.35 |
| ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ | 12,429 | 0.03 |
| พืชน้ำ | 29 | - |
| สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ | 3,727 | 0.03 |
| เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม | 684 | 0.01 |
| พื้นที่ป่าไม้ | 8,573,048 | 68.22 |
| พื้นที่น้ำ | 134,885 | 1.08 |
| พื้นที่เบ็ดเตล็ด | 199,287 | 1.58 |
| รวม | 12,566,911 | 100.00 |

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2563

1.6 พื้นที่ชลประทาน

จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่ชลประทาน 116,756 ไร่ (ร้อยละ 0.93 ของพื้นที่จังหวัด) กระจายอยู่ใน 16 อำเภอ มีอ่างเก็บน้ำที่สำคัญ 13 อ่าง มีศักยภาพในการเก็บกักน้ำได้รวม 613.51 ล้านลูกบาศก์เมตร อ่างเก็บน้ำที่สำคัญ คือ อ่างเก็บน้ำแม่งดสมบูรณชล มีระดับกักเก็บอยู่ที่ 264.70 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 43.15 ของน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดเชียงใหม่ (ตารางผนวกที่ 2 - 3)

1.7 เขตปฏิรูปที่ดิน

เขตปฏิรูปที่ดินในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่มีเนื้อที่ 570,396 ไร่ (ร้อยละ 4.54 ของพื้นที่จังหวัด) โดยอำเภอที่มีพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินมากที่สุด ได้แก่ อำเภอแม่แจ่ม อำเภอกัลยาณิวัฒนา และอำเภอฝาง ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 4)

1.8 การขึ้นทะเบียนเกษตรกร

จากฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดเชียงใหม่มีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ทั้งหมด ในปี 2563 จำนวน 246,680 ราย รวมพื้นที่ 1,674,847 ไร่ และกิจกรรมที่มีพื้นที่ปลูกมาก ได้แก่ ข้าวนาปี ลำไย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวนาปรัง ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 5)

ทะเบียนเกษตรกรพืชสมุนไพร จากฐานข้อมูลกลาง (Farmer One) ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เกษตรกรได้ขึ้นทะเบียนปลูกพืชสมุนไพรในจังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ 14,585.07 ไร่ เกษตรกร 862 ราย มีพืชสมุนไพรหลัก 26 ชนิด สมุนไพรที่มีการปลูกมาก ได้แก่ บุก มะแขว่น และกระชายดำ ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 6)

1.9 ที่ตั้งโรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตร

จังหวัดเชียงใหม่มีแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่สำคัญ จำนวน 189 แห่ง และที่ตั้งโรงงานทางการเกษตร 227 แห่ง โดยมีที่ตั้งโรงสีขนาดเล็กมากที่สุด 12 แห่ง (ตารางผนวกที่ 7)

2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญพิจารณาจากพืชที่มีพื้นที่ปลูกมากและมีมูลค่าการส่งออกหรือแปรรูป โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศพืชเศรษฐกิจ 13 ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรดโรงงาน ลำไย เงาะ ทุเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ จากพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจดังกล่าว กรมพัฒนาที่ดินได้กำหนดระดับความเหมาะสมของพื้นที่ปลูกรายจังหวัด โดยวิเคราะห์จากสภาพพื้นที่ ลักษณะของดิน ปริมาณน้ำฝน แหล่งน้ำชลประทาน ร่วมกับการจัดการพื้นที่และลักษณะรายพืช โดยแบ่งระดับความเหมาะสม เป็น 4 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง แต่พบข้อจำกัดบางประการซึ่งสามารถบริหารจัดการได้

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีข้อจำกัดของดินและน้ำ ส่งผลให้การผลิตพืชให้ผลตอบแทนต่ำ การใช้พื้นที่ต้องใช้ต้นทุนสูงในการจัดการ และมีความเสี่ยงจากน้ำท่วมและขาดน้ำ

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N)

จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่พืชเศรษฐกิจสำคัญที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรก ได้แก่ ข้าว ลำไย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และยางพารา (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของจังหวัดเชียงใหม่

| พืชเศรษฐกิจ | เนื้อที่ (ไร่) | ร้อยละของพื้นที่เกษตรกรรม |
|-----------------------|----------------|---------------------------|
| 1. ข้าว | 481,102 | 15.38 |
| 2. ลำไย | 405,928 | 12.98 |
| 3. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ | 80,187 | 2.56 |
| 4. ยางพารา | 14,949 | 0.48 |

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

2.1 ข้าว

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดเชียงใหม่ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีความเหมาะสมในการปลูกข้าว จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 3 และภาพที่ 6 - 7)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกข้าว

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 443,793 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.75 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอสันกำแพง 62,177 ไร่ อำเภอดอยสะเก็ด 50,089 ไร่ และอำเภอแม่เมาะ 45,413 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 286,082 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.44 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอพร้าว 36,183 ไร่ อำเภอฝาง 32,175 ไร่ และอำเภอสันป่าตอง 28,262 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 26,621 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.06 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแม่แจ่ม 3,881 ไร่ อำเภอแม่อน 2,924 ไร่ และอำเภอจอมทอง 2,852 ไร่ เป็นต้น

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,713,748 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 243,833 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 54.94 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอสันกำแพง 40,809 ไร่ อำเภอแม่เมาะ 36,483 ไร่ และอำเภอ ดอยสะเก็ด 34,380 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 177,105 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 61.91 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอพร้าว 31,801 ไร่ อำเภอฝาง 26,381 ไร่ และอำเภอเชียงดาว 10,660 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 26,621 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 100 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแม่แจ่ม 3,881 ไร่ อำเภอแม่อน 2,924 ไร่ และอำเภอจอมทอง 2,852 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 33,543 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกข้าว และพื้นที่ปลูกข้าวในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 308,937 ไร่ กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอสันป่าตอง 40,971 ไร่ รองลงมาได้แก่ อำเภอสารภี 37,844 ไร่ อำเภอสันกำแพง 26,700 ไร่ และอำเภอฝาง 26,083 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 199,960 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 45.06 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอสารภี 31,321 ไร่ อำเภอสันป่าตอง 22,765 ไร่ อำเภอสันกำแพง 21,368 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 108,977 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 38.09 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอสันป่าตอง 18,206 ไร่ อำเภอสันทราย 16,074 ไร่ อำเภอแมริม 7,698 ไร่

ตารางที่ 3 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดเชียงใหม่

| อำเภอ | ประเภทพื้นที่ | เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่) | | | | |
|------------------|---|-------------------------------|---------------------|--------------------|----------------------|----------------------|
| | | S1 | S2 | S3 | N | รวม |
| กัลยา ณิวัฒนา | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 1,165 (100.00%) | 7,030 (100.00%) | 215 (100.00%) | 98,506 (100.00%) | 106,916 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 4,238 (60.28%) | 215 (100.00%) | 1,721 (1.75%) | 6,147 (5.75%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 1,165 (100.00%) | 2,792 (39.72%) | - | - | 3,957 (3.70%) |
| จอมทอง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 6,159 (100.00%) | 14,345 (100.00%) | 2,852 (100.00%) | 125,118 (100.00%) | 148,474 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 2,477 (40.22%) | 9,261 (64.56%) | 2,852 (100.00%) | 2,387 (1.91%) | 16,977 (11.43%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 3,682 (59.78%) | 5,084 (35.44%) | - | - | 8,766 (5.90%) |
| เชียงดาว | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 11,756 (100.00%) | 12,298 (100.00%) | 975 (100.00%) | 64,072 (100.00%) | 89,101 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 4,451 (37.86%) | 10,660 (86.68%) | 975 (100.00%) | 2,677 (4.18%) | 18,763 (21.06%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 7,305 (61.14%) | 1,638 (13.32%) | - | - | 8,943 (10.04%) |

ตารางที่ 3 (ต่อ)

| อำเภอ | ประเภทพื้นที่ | เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่) | | | | |
|-----------|---|-------------------------------|---------------------|--------------------|----------------------|----------------------|
| | | S1 | S2 | S3 | N | รวม |
| ไชยปราการ | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 14,547 (100.00%) | 8,089 (100.00%) | 236 (100.00%) | 50,514 (100.00%) | 73,386 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 7,184 (49.38%) | 6,642 (82.11%) | 236 (100.00%) | 4,467 (8.84%) | 18,529 (25.25%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 7,363 (50.62%) | 1,447 (17.89%) | - | - | 8,810 (12.01%) |
| ดอยเต่า | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 6,603 (100.00%) | 614 (100.00%) | 934 (100.00%) | 107,821 (100.00%) | 155,972 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 5,296 (80.21%) | 14 (2.28%) | 934 (100.00%) | 365 (0.34%) | 6,609 (4.24%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 1,307 (19.79%) | 600 (97.72%) | - | - | 1,907 (1.22%) |
| ดอยสะเก็ด | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 50,089 (100.00%) | 3,330 (100.00%) | 66 (100.00%) | 46,077 (100.00%) | 99,562 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 34,380 (68.64%) | 873 (26.22%) | 66 (100.00%) | 267 (0.58%) | 35,586 (35.74%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 15,709 (31.36%) | 2,457 (73.78%) | - | - | 18,166 (18.25%) |
| ดอยหล่อ | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 2,289 (100.00%) | 11,746 (100.00%) | 378 (100.00%) | 61,241 (100.00%) | 75,654 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 7,135 (60.74%) | 378 (100.00%) | 1,419 (2.32%) | 8,932 (11.81%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 2,289 (100.00%) | 4,611 (39.26%) | - | - | 6,900 (9.12%) |
| ฝาง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 40,870 (100.00%) | 32,175 (100.00%) | 269 (100.00%) | 138,006 (100.00%) | 211,320 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 20,581 (50.36%) | 26,381 (81.99%) | 269 (100.00%) | 1,442 (10.04%) | 48,673 (23.03%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 20,289 (49.64%) | 5,794 (18.01%) | - | - | 26,083 (12.34%) |
| พร้าว | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 11,803 (100.00%) | 36,183 (100.00%) | 1,392 (100.00%) | 80,094 (100.00%) | 129,472 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 7,719 (65.40%) | 31,801 (87.89%) | 1,392 (100.00%) | 142 (0.18%) | 41,054 (31.71%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 4,084 (34.60%) | 4,382 (12.11%) | - | - | 8,466 (6.53%) |

ตารางที่ 3 (ต่อ)

| อำเภอ | ประเภทพื้นที่ | เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่) | | | | |
|--------------------|---|-------------------------------|---------------------|--------------------|----------------------|----------------------|
| | | S1 | S2 | S3 | N | รวม |
| เมือง เชียงใหม่ | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 2,293 (100.00%) | 521 (100.00%) | - | 61,633 (100.00%) | 64,447 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 78 (3.40%) | 108 (20.73%) | - | - | 186 (0.29%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 2,215 (96.59%) | 413 (79.27%) | - | - | 2,628 (4.08%) |
| แม่แจ่ม | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 1,307 (100.00%) | 6,302 (100.00%) | 3,881 (100.00%) | 141,848 (100.00%) | 153,338 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 637 (48.74%) | 4,784 (75.91%) | 3,881 (100.00%) | 3,689 (2.60%) | 12,991 (8.47%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 670 (51.26%) | 1,518 (24.09%) | - | - | 2,188 (1.43%) |
| แม่แตง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 28,819 (100.00%) | 10,931 (100.00%) | 1,371 (100.00%) | 110,406 (100.00%) | 151,527 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 19,953 (69.24%) | 9,148 (83.69%) | 1,371 (100.00%) | 744 (0.67%) | 31,216 (20.60%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 8,866 (30.76%) | 1,783 (16.31%) | - | - | 10,649 (7.03%) |
| แม่ริม | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 22,688 (100.00%) | 11,902 (100.00%) | 249 (100.00%) | 71,997 (100.00%) | 106,836 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 15,078 (66.46%) | 4,204 (35.32%) | 249 (100.00%) | 197 (0.27%) | 19,728 (18.47%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 7,610 (33.54%) | 7,698 (64.68%) | - | - | 15,308 (14.33%) |
| แม่วาง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 957 (100.00%) | 15,372 (100.00%) | 1,230 (100.00%) | 43,017 (100.00%) | 60,576 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 8,316 (54.10%) | 1,230 (100.00%) | 815 (1.89%) | 10,361 (17.10%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 957 (100.00%) | 7,056 (45.90%) | - | - | 8,013 (13.23%) |
| แม่อน | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 4,340 (100.00%) | 5,726 (100.00%) | 2,924 (100.00%) | 20,724 (100.00%) | 33,714 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 2,047 (47.17%) | 4,271 (74.59%) | 2,924 (100.00%) | 388 (1.87%) | 9,630 (28.56%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 2,293 (52.83%) | 1,455 (25.41%) | - | - | 3,748 (11.12%) |

ตารางที่ 3 (ต่อ)

| อำเภอ | ประเภทพื้นที่ | เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่) | | | | |
|-----------|---|-------------------------------|---------------------|--------------------|----------------------|----------------------|
| | | S1 | S2 | S3 | N | รวม |
| แม่เมาะ | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 45,413 (100.00%) | 13,511 (100.00%) | 2,301 (100.00%) | 105,304 (100.00%) | 166,529 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 36,483 (80.34%) | 9,189 (68.01%) | 2,301 (100.00%) | 3,295 (3.13%) | 51,268 (30.79%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 8,930 (19.66%) | 4,322 (31.98%) | - | - | 13,252 (7.96%) |
| เวียงแหง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 3,572 (100.00%) | 7,017 (100.00%) | 346 (100.00%) | 20,032 (100.00%) | 30,967 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 1,438 (40.26%) | 6,705 (95.55%) | 346 (100.00%) | 350 (1.75%) | 8,839 (28.54%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 2,134 (59.74%) | 312 (4.45%) | - | - | 2,446 (7.90%) |
| สะเมิง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 1,284 (100.00%) | 7,476 (100.00%) | 931 (100.00%) | 31,846 (100.00%) | 41,537 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 6,590 (88.15%) | 931 (100.00%) | 2,133 (6.70%) | 9,654 (23.24%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 1,284 (100.00%) | 886 (11.85%) | - | - | 2,170 (5.22%) |
| สันกำแพง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 62,177 (100.00%) | 7,805 (100.00%) | 338 (100.00%) | 33,177 (100.00%) | 103,497 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 40,809 (65.63%) | 2,473 (31.68%) | 338 (100.00%) | 20 (0.06%) | 43,640 (42.17%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 21,368 (34.37%) | 5,332 (68.32%) | - | - | 26,700 (25.80%) |
| สันทราย | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 29,116 (100.00%) | 19,468 (100.00%) | 1,268 (100.00%) | 73,635 (100.00%) | 120,189 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 21,034 (72.24%) | 16,170 (83.06%) | 1,268 (100.00%) | 102 (0.14%) | 22,500 (18.72%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 8,082 (27.76%) | 16,074 (16.94%) | - | - | 24,156 (20.10%) |
| สันป่าตอง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 35,169 (100.00%) | 28,262 (100.00%) | 718 (100.00%) | 34,636 (100.00%) | 98,785 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 12,404 (35.27%) | 10,056 (35.58%) | 718 (100.00%) | - | 23,178 (23.46%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 22,765 (64.73%) | 18,206 (64.42%) | - | - | 40,971 (41.47%) |

ตารางที่ 3 (ต่อ)

| อำเภอ | ประเภทพื้นที่ | เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่) | | | | |
|----------------|---|-------------------------------|----------------------|---------------------|------------------------|------------------------|
| | | S1 | S2 | S3 | N | รวม |
| สารภี | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 31,325 (100.00%) | 9,654 (100.00%) | - | 25,989 (100.00%) | 66,968 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 4 (0.01%) | 3,131 (32.43%) | - | - | 3,135 (4.68%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 31,321 (99.99%) | 6,523 (67.57%) | - | - | 37,844 (56.51%) |
| หางดง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 28,590 (100.00%) | 6,496 (100.00%) | 168 (100.00%) | 37,500 (100.00%) | 72,754 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 11,492 (40.20%) | 472 (7.27%) | 168 (100.00%) | 9 (0.02%) | 12,141 (16.69%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 17,098 (59.80%) | 6,024 (92.73%) | - | - | 23,122 (31.78%) |
| อมก๋อย | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 288 (100.00%) | 3,592 (100.00%) | 2,028 (100.00%) | 29,481 (100.00%) | 35,389 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 288 (100.00%) | 3,106 (86.47%) | 2,028 (100.00%) | 3,487 (11.83%) | 8,909 (25.17%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | - | 486 (13.53%) | - | - | 486 (1.37%) |
| สันกำแพง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 62,177 (100.00%) | 7,805 (100.00%) | 338 (100.00%) | 33,177 (100.00%) | 103,497 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 40,809 (65.63%) | 2,473 (31.68%) | 338 (100.00%) | 20 (0.06%) | 43,640 (42.17%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 21,368 (34.37%) | 5,332 (68.32%) | - | - | 26,700 (25.80%) |
| ฮอด | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 1,174 (100.00%) | 9,535 (100.00%) | 1,551 (100.00%) | 131,074 (100.00%) | 143,334 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 7,451 (78.14%) | 1,551 (100.00%) | 3,427 (2.61%) | 12,429 (8.67%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 1,174 (100.00%) | 2,084 (21.86%) | - | - | 3,258 (2.29%) |
| รวมทั้งจังหวัด | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 443,793 (100.00%) | 286,082 (100.00%) | 26,621 (100.00%) | 1,743,748 (100.00%) | 2,500,244 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 243,833 (54.94%) | 177,105 (61.91%) | 26,621 (100.00%) | 33,543 (1.92%) | 481,102 (19.24%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 199,960 (45.06%) | 108,977 (38.09%) | - | - | 308,937 (12.36%) |
| | | | | | | |

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่จะปรับเปลี่ยนไปปลูกข้าวได้ คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (N) 4,488 ไร่ แต่เนื่องจากนโยบายของคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการข้าวต้องการรักษาคุณภาพผลผลิตข้าว ดังนั้น จึงควรพิจารณาปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว

| อำเภอ | ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่) | | |
|------------|--------------------------|--------------|--------------|
| | S3 | N | รวม |
| จอมทอง | - | 29 | 29 |
| เชียงดาว | - | 819 | 819 |
| ไชยปราการ | - | 240 | 240 |
| ดอยเต่า | - | 55 | 55 |
| ดอยหล่อ | - | 25 | 25 |
| ฝาง | - | 708 | 708 |
| พร้าว | - | 182 | 182 |
| แม่แจ่ม | - | 622 | 622 |
| แม่แตง | - | 112 | 112 |
| แม่ริม | - | 1 | 1 |
| แม่วาง | - | 37 | 37 |
| แม่ออน | - | 365 | 365 |
| แม่สาย | - | 1,101 | 1,101 |
| เวียงแหง | - | 71 | 71 |
| สะเมิง | - | 37 | 37 |
| สันทราย | - | 25 | 25 |
| สันป่าตอง | - | 13 | 13 |
| อมก๋อย | - | 9 | 9 |
| ฮอด | - | 37 | 37 |
| รวม | - | 4,488 | 4,488 |

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกข้าวต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกข้าวในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกข้าว ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัด กระจายอยู่ในอำเภอสันกำแพง อำเภอแม่เมาะ และอำเภอดอยสะเก็ด

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกข้าว เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง และแหล่งน้ำ กระจายอยู่ในอำเภอพร้าว อำเภอเมืองฝาง และอำเภอเชียงดาว

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น ทำการเกษตรผสมผสานหรือพืชที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า โดยพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.2 ลำไย

ลำไยจัดเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 5 และภาพที่ 8 - 9)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกลำไย

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 336,265 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.45 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแม่แตง 41,125 ไร่ อำเภอสันป่าตอง 31,207 ไร่ และอำเภอสารภี 27,553 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 4808,188 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 32.33 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอดอยสะเก็ด 97,675 ไร่ อำเภอฮอด 85,154 ไร่ และอำเภอฝาง 77,738 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 91,593 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.66 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอกัลยาณิวัฒนา 26,885 ไร่ อำเภอแม่แจ่ม 14,668 ไร่ และอำเภอแม่แตง 8,449 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,263,946 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกลำไยในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 134,604 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 40.03 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอสันป่าตอง 29,204 ไร่ อำเภอสารภี 27,362 ไร่ และอำเภอหางดง 14,643 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 257,484 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.86 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอดอยสะเก็ด 54,673 ไร่ อำเภอพร้าว 39,568 ไร่ และอำเภอดอยเต่า 34,202 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 10,975 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.98 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอดอยเต่า 3,301 ไร่ อำเภอดอยหล่อ 1,763 ไร่ อำเภอฮอด 1,492 ไร่ และแม่แตง 1,081 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 2,865 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกลำไยแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกลำไย และพื้นที่ปลูกลำไยในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 752,365 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอฝาง 95,090 ไร่ รองลงมาได้แก่ อำเภอแม่ฮาด 67,592 ไร่ และอำเภอแม่แตง 66,544 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 201,661 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 59.97 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอแม่แตง 36,655 ไร่ อำเภอแม่ฮาด 26,972 ไร่ อำเภอฝาง 22,158 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 550,704 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 68.14 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอฝาง 72,932 ไร่ อำเภอฮอด 64,369 ไร่ อำเภอแม่แจ่ม 52,327 ไร่

ตารางที่ 5 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของลำไยรายอำเภอ จังหวัดเชียงใหม่

| อำเภอ | ประเภทพื้นที่ | เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่) | | | | |
|------------------|---|-------------------------------|---------------------|---------------------|---------------------|----------------------|
| | | S1 | S2 | S3 | N | รวม |
| กัลยา ณิวัฒนา | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 11,586 (100.00%) | 14,027 (100.00%) | 26,885 (100.00%) | 54,427 (100.00%) | 106,925 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 22 (0.16%) | - | 1,721 (3.16%) | 22 (0.02%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 11,586 (100.00%) | 14,005 (99.84%) | - | - | 25,591 (23.93%) |
| จอมทอง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 14,042 (100.00%) | 97,675 (100.00%) | 2,133 (100.00%) | 34,693 (100.00%) | 148,543 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 13,571 (96.65%) | 54,673 (55.97%) | 203 (9.52%) | 323 (0.93%) | 68,770 (46.30%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 471 (3.35%) | 43,002 (44.03%) | - | - | 43,473 (29.27%) |
| เชียงดาว | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 24,133 (100.00%) | 27,066 (100.00%) | 987 (100.00%) | 36,931 (100.00%) | 89,117 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 2,817 (11.67%) | 12,487 (46.14%) | 119 (12.06%) | 54 (0.15%) | 15,477 (17.37%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 21,316 (88.33%) | 14,579 (53.86%) | - | - | 35,895 (40.28%) |
| ไชยปราการ | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 14,858 (100.00%) | 25,532 (100.00%) | 3,855 (100.00%) | 29,140 (100.00%) | 73,385 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 2,427 (16.33%) | 5,830 (22.83%) | 1,039 (26.95%) | 216 (0.74%) | 9,512 (12.96%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 12,431 (83.67%) | 19,702 (77.17%) | - | - | 32,133 (43.79%) |

ตารางที่ 5 (ต่อ)

| อำเภอ | ประเภทพื้นที่ | เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่) | | | | |
|--------------------|---|-------------------------------|---------------------|--------------------|----------------------|----------------------|
| | | S1 | S2 | S3 | N | รวม |
| ดอยเต่า | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 7,389 (100.00%) | 63,691 (100.00%) | 5,937 (100.00%) | 38,596 (100.00%) | 115,973 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 6,099 (82.54%) | 34,202 (53.70%) | 3,301 (55.60%) | 233 (0.60%) | 43,835 (37.80%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 1,290 (17.46%) | 29,489 (46.30%) | - | - | 30,779 (26.54%) |
| ดอยสะเก็ด | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 3,956 (100.00%) | 16,024 (100.00%) | 1,457 (100.00%) | 78,114 (100.00%) | 99,551 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 2,259 (57.10%) | 1,988 (12.41%) | 192 (13.18%) | 49 (0.06%) | 4,488 (4.51%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 1,697 (42.90%) | 14,036 (87.59%) | - | - | 15,733 (15.80%) |
| ดอยหล่อ | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 4,960 (100.00%) | 50,038 (100.00%) | 5,115 (100.00%) | 15,543 (100.00%) | 75,656 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 4,955 (99.90%) | 25,723 (51.41%) | 1,763 (34.47%) | - | 32,421 (42.85%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 5 (0.10%) | 24,335 (48.59%) | - | - | 24,340 (32.17%) |
| ฝาง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 24,100 (100.00%) | 77,738 (100.00%) | 6,125 (100.00%) | 103,365 (100.00%) | 211,328 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 1,942 (8.06%) | 4,806 (6.18%) | 536 (8.75%) | 57 (0.06%) | 7,341 (3.47%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 22,158 (91.94%) | 72,932 (93.82%) | - | - | 95,090 (44.99%) |
| พร้าว | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 24,850 (100.00%) | 49,108 (100.00%) | 907 (100.00%) | 54,607 (100.00%) | 129,472 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 3,616 (14.55%) | 39,568 (80.57%) | 427 (47.08%) | 233 (0.43%) | 43,844 (33.86%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 21,234 (85.45%) | 9,540 (19.43%) | - | - | 30,774 (23.77%) |
| เมือง เชียงใหม่ | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 629 (100.00%) | 436 (100.00%) | - | 63,382 (100.00%) | 64,447 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 549 (87.28%) | - | - | - | 549 (0.85%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 80 (12.72%) | 436 (100.00%) | - | - | 516 (0.80%) |

ตารางที่ 5 (ต่อ)

| อำเภอ | ประเภทพื้นที่ | เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่) | | | | |
|---------|---|-------------------------------|---------------------|---------------------|---------------------|----------------------|
| | | S1 | S2 | S3 | N | รวม |
| แม่แจ่ม | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 643 (100.00%) | 52,851 (100.00%) | 14,668 (100.00%) | 85,186 (100.00%) | 153,348 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 66 (10.26%) | 524 (0.99%) | 196 (1.34%) | 78 (0.09%) | 864 (0.56%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 577 (89.74%) | 1,518 (99.01%) | - | - | 52,904 (34.50%) |
| แม่แตง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 41,125 (100.00%) | 48,804 (100.00%) | 8,449 (100.00%) | 53,153 (100.00%) | 151,531 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 4,470 (10.87%) | 18,915 (38.76%) | 1,081 (12.79%) | 255 (0.48%) | 24,691 (16.29%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 36,655 (89.13%) | 29,889 (61.24%) | - | - | 66,544 (43.91%) |
| แม่ริม | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 6,161 (100.00%) | 22,593 (100.00%) | 448 (100.00%) | 77,631 (100.00%) | 106,833 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 2,403 (39.00%) | 3,087 (13.66%) | 18 (4.02%) | 55 (0.07%) | 5,563 (5.21%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 3,758 (61.00%) | 19,506 (86.34%) | - | - | 23,264 (21.78%) |
| แม่วาง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 4,982 (100.00%) | 35,707 (100.00%) | 1,002 (100.00%) | 18,869 (100.00%) | 60,560 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 4,982 (100.00%) | 13,061 (36.58%) | 307 (30.64%) | 26 (0.14%) | 18,376 (30.34%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | - | 22,646 (63.42%) | - | - | 22,646 (39.39%) |
| แม่ออน | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 1,105 (100.00%) | 11,447 (100.00%) | 299 (100.00%) | 20,861 (100.00%) | 33,712 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 303 (27.42%) | 2,158 (18.85%) | - | - | 2,461 (7.30%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 802 (72.58%) | 9,289 (81.15%) | - | - | 10,091 (29.93%) |
| แม่เมาะ | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 27,129 (100.00%) | 41,717 (100.00%) | 1,659 (100.00%) | 96,034 (100.00%) | 166,539 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 157 (0.58%) | 737 (1.77%) | - | 11 (0.01%) | 905 (0.54%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 26,972 (99.42%) | 40,980 (98.23%) | - | - | 67,952 (40.80%) |

ตารางที่ 5 (ต่อ)

| อำเภอ | ประเภทพื้นที่ | เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่) | | | | |
|-----------|---|-------------------------------|---------------------|--------------------|---------------------|----------------------|
| | | S1 | S2 | S3 | N | รวม |
| เวียงแหง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 17,458 (100.00%) | 1,231 (100.00%) | - | 12,281 (100.00%) | 30,970 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 30 (0.17%) | 109 (8.85%) | - | - | 139 (0.45%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 17,428 (99.83%) | 1,122 (91.15%) | - | - | 18,550 (59.90%) |
| สะเมิง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 8,344 (100.00%) | 7,513 (100.00%) | 451 (100.00%) | 25,230 (100.00%) | 41,538 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 123 (1.47%) | 232 (3.09%) | - | 49 (0.19%) | 404 (0.97%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 8,221 (98.53%) | 7,281 (96.91%) | - | - | 15,502 (37.32%) |
| สันกำแพง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 6,068 (100.00%) | 6,988 (100.00%) | - | 90,420 (100.00%) | 103,476 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 3,902 (64.30%) | 2,053 (29.38%) | - | - | 5,955 (5.75%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 2,166 (35.70%) | 4,935 (70.62%) | - | - | 7,101 (6.86%) |
| สันทราย | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 9,853 (100.00%) | 26,504 (100.00%) | 1,003 (100.00%) | 82,814 (100.00%) | 120,174 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 4,650 (47.19%) | 8,921 (33.66%) | 301 (30.01%) | 280 (0.34%) | 14,152 (11.78%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 5,203 (52.81%) | 17,583 (66.34%) | - | - | 22,786 (18.96%) |
| สันป่าตอง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 31,207 (100.00%) | 12,998 (100.00%) | 12 (100.00%) | 54,410 (100.00%) | 98,627 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 29,204 (93.58%) | 4,087 (31.44%) | - | 25 (0.05%) | 33,316 (33.78%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 2,003 (6.42%) | 8,911 (68.56%) | - | - | 10,914 (11.07%) |
| สารภี | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 27,553 (100.00%) | 1,876 (100.00%) | - | 37,390 (100.00%) | 66,819 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 27,262 (98.94%) | - | - | - | 27,362 (40.95%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 191 (1.06%) | 1,876 (100.00%) | - | - | 2,067 (3.09%) |

ตารางที่ 5 (ต่อ)

| อำเภอ | ประเภทพื้นที่ | เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่) | | | | |
|----------------|---|-------------------------------|----------------------|---------------------|------------------------|------------------------|
| | | S1 | S2 | S3 | N | รวม |
| หาดง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 17,707 (100.00%) | 10,012 (100.00%) | 30 (100.00%) | 44,952 (100.00%) | 72,701 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 14,643 (82.70%) | 3,356 (33.52%) | - | 120 (0.27%) | 18,119 (24.92%) |
| | พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ | 3,064 (17.30%) | 6,656 (66.48%) | - | - | 9,720 (13.37%) |
| อมก๋อย | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 2,410 (100.00%) | 21,458 (100.00%) | 2,979 (100.00%) | 8,547 (100.00%) | 35,394 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 57 (2.37%) | 180 (0.84%) | - | - | 237 (0.67%) |
| | พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ | 2,353 (97.63%) | 21,278 (99.16%) | - | - | 23,631 (66.77%) |
| ฮอด | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 4,017 (100.00%) | 85,154 (100.00%) | 7,129 (100.00%) | 47,010 (100.00%) | 143,373 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 4,017 (100.00%) | 20,785 (24.41%) | 1,492 (100.00%) | 831 (1.77%) | 27,125 (18.92%) |
| | พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ | - | 64,369 (75.59%) | - | - | 64,369 (44.90%) |
| รวมทั้งจังหวัด | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 336,265 (100.00%) | 808,188 (100.00%) | 91,593 (100.00%) | 1,263,946 (100.00%) | 2,499,992 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 134,604 (40.03%) | 257,484 (31.86%) | 10,975 (11.98%) | 2,865 (0.23%) | 405,928 (16.24%) |
| | พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ | 201,661 (59.97%) | 550,704 (68.14%) | - | - | 752,365 (30.09%) |

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกลำไย คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 50,648 ไร่ และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (S3+N) 12,213 ไร่ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตลำไย

| อำเภอ | ข้าว (ไร่) | | | ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่) | | |
|--------------|---------------|---------------|---------------|--------------------------|------------|---------------|
| | S3 | N | รวม | S3 | N | รวม |
| กัลยาณิวัฒนา | 216 | 526 | 742 | 682 | 5 | 687 |
| จอมทอง | 2,861 | 1,603 | 4,464 | 68 | - | 68 |
| เชียงดาว | 978 | 2,470 | 3,448 | 773 | 31 | 804 |
| ไชยปราการ | 237 | 4,333 | 4,570 | 268 | 6 | 274 |
| ดอยเต่า | 864 | 366 | 1,229 | 429 | 27 | 456 |
| ดอยสะเก็ด | 66 | 197 | 263 | 736 | 1 | 737 |
| ดอยหล่อ | 380 | - | 380 | 700 | 42 | 742 |
| ฝาง | 269 | 1,179 | 1,448 | - | - | - |
| พร้าว | 1,396 | 133 | 1,529 | 37 | - | 37 |
| แม่แจ่ม | 3,894 | 3,181 | 7,075 | 7,250 | 49 | 7,299 |
| แม่แตง | 1,375 | 665 | 2,040 | 200 | 1 | 201 |
| แม่ริม | 250 | 158 | 408 | 171 | - | 171 |
| แม่วาง | 1,234 | 686 | 1,920 | - | 5 | 5 |
| แม่ออน | 2,933 | 171 | 3,104 | 153 | 6 | 159 |
| แม่ฮาด | 2,308 | 2,131 | 4,439 | 49 | - | 49 |
| เวียงแหง | 347 | 339 | 686 | 209 | 2 | 211 |
| สะเมิง | 934 | 860 | 1,794 | 97 | 6 | 103 |
| สันกำแพง | 339 | 17 | 356 | 48 | - | 48 |
| สันทราย | 1,272 | 97 | 1,369 | 1 | - | 1 |
| สันป่าตอง | 720 | - | 720 | - | - | - |
| สารภี | - | - | - | - | - | - |
| หางดง | 168 | 3 | 172 | 36 | - | 36 |
| อมก๋อย | 2,035 | 3,224 | 5,259 | - | - | - |
| ฮอด | 1,556 | 1,677 | 3,233 | 119 | 6 | 125 |
| รวม | 26,632 | 14,521 | 50,648 | 12,026 | 187 | 12,213 |

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกลำไยต่อไป เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกลำไยในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกลำไยในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกลำไยในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกลำไย ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกลำไยที่สำคัญของจังหวัด กระจายอยู่ในอำเภอสันป่าตอง อำเภอสารภี และอำเภอหางดง

พื้นที่ปลูกกล้วยในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกกล้วยในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกกล้วย เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น กระจายอยู่ในอำเภอจอมทอง อำเภอพร้าว และอำเภอดอยเต่า

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกกล้วย มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.3 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อำเภอน้ำปาด และอำเภอทองแสนขัน จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 7 และภาพที่ 10 - 11)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 23,678 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.16 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแม่แตง 5,494 ไร่ อำเภอสันทราย 2,829 ไร่ และอำเภอดอยเต่า 2,398 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 746,716 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 36.42 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอฝาง 79,915 ไร่ อำเภอจอมทอง 75,293 ไร่ และอำเภอพร้าว 67,393 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 265,952 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.97 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอฮอด 41,550 ไร่ อำเภอจอมทอง 29,403 ไร่ และอำเภอแม่แตง 27,753 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,013,681 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 1,148 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.85 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเชียงดาว 670 ไร่ อำเภอไชยปราการ 351 ไร่ และอำเภอแม่แตง 66 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 38,356 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.14 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแม่แจ่ม 8,707 ไร่ อำเภอแม่เมาะ 5,879 ไร่ และอำเภอเชียงดาว 4,608 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 13,730 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.16 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแม่แจ่ม 8,042 ไร่ อำเภอเชียงดาว 881 ไร่ และอำเภอแม่เมาะ 816 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 26,953 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 730,890 ไร่ กระจาย

อยู่ในอำเภอต่าง ๆ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอฝาง 76,971 ไร่ รองลงมา ได้แก่ อำเภोजอมทอง 75,193 ไร่ และอำเภอพร้าว 64,503 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 22,530 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 95.15 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอแม่แตง 5,428 ไร่ อำเภอสันทราย 2,817 ไร่ อำเภอดอยเต่า 2,398 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 708,360 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 94.86 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอฝาง 76,134 ไร่ อำเภोजอมทอง 75,193 ไร่ และอำเภอพร้าว 64,063 ไร่

ตารางที่ 7 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รายอำเภอ จังหวัดเชียงใหม่

| อำเภอ | ประเภทพื้นที่ | เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่) | | | | |
|------------------|---|-------------------------------|---------------------|---------------------|---------------------|----------------------|
| | | S1 | S2 | S3 | N | รวม |
| กัลยาณี วัฒนา | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | - | 12,562 (100.00%) | 13,051 (100.00%) | 80,503 (100.00%) | 106,116 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 50 (0.40%) | - | 31 (0.04%) | 81 (0.08%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | - | 12,512 (99.60%) | - | - | 12,512 (11.79%) |
| จอมทอง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | - | 75,293 (100.00%) | 29,403 (100.00%) | 28,972 (100.00%) | 133,668 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 100 (0.13%) | 37 (0.13%) | 49 (0.17%) | 186 (0.14%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | - | 75,193 (99.87%) | - | - | 75,193 (56.25%) |
| เชียงดาว | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 2,108 (100.00%) | 37,265 (100.00%) | 10,271 (100.00%) | 30,114 (100.00%) | 79,758 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 670 (31.78%) | 4,608 (12.37%) | 881 (8.58%) | 1,326 (4.40%) | 7,485 (9.38%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 1,438 (68.22%) | 32,657 (87.63%) | - | - | 34,095 (42.75%) |
| ไชยปราการ | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 1,093 (100.00%) | 26,292 (100.00%) | 10,189 (100.00%) | 27,113 (100.00%) | 64,687 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 351 (32.11%) | 1,743 (6.63%) | 807 (7.92%) | 646 (2.38%) | 3,547 (5.48%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 742 (67.89%) | 24,549 (93.37%) | - | - | 25,291 (39.10%) |

ตารางที่ 7 (ต่อ)

| อำเภอ | ประเภทพื้นที่ | เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่) | | | | |
|--------------------|---|-------------------------------|---------------------|---------------------|---------------------|----------------------|
| | | S1 | S2 | S3 | N | รวม |
| ดอยเต่า | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 2,398 (100.00%) | 56,561 (100.00%) | 15,819 (100.00%) | 7,244 (100.00%) | 82,022 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 1,170 (2.07%) | 200 (1.26%) | 58 (0.80%) | 1,428 (1.74%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 2,398 (100.00%) | 55,391 (97.93%) | - | - | 57,789 (70.46%) |
| ดอยสะเก็ด | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | - | 12,994 (100.00%) | 4,224 (100.00%) | 60,055 (100.00%) | 77,273 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 195 (1.50%) | 171 (4.05%) | 59 (0.10%) | 425 (0.55%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | - | 12,799 (98.50%) | - | - | 12,799 (16.56%) |
| ดอยหล่อ | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | - | 44,937 (100.00%) | 9,344 (100.00%) | 14,007 (100.00%) | 68,288 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 34 (0.08%) | - | 25 (0.18%) | 59 (0.09%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | - | 44,903 (99.92%) | - | - | 44,903 (65.76%) |
| ฝาง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 844 (100.00%) | 79,915 (100.00%) | 22,360 (100.00%) | 85,649 (100.00%) | 188,768 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 7 (0.83%) | 3,781 (4.73%) | 809 (3.62%) | 1,186 (1.38%) | 5,783 (3.06%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 837 (99.17%) | 76,134 (95.27%) | - | - | 76,971 (40.78%) |
| พร้าว | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 400 (100.00%) | 67,393 (100.00%) | 2,096 (100.00%) | 47,378 (100.00%) | 117,307 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 3,330 (4.94%) | 153 (7.30%) | 298 (0.63%) | 3,781 (3.22%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 400 (100.00%) | 64,063 (95.06%) | - | - | 64,503 (54.99%) |
| เมือง เชียงใหม่ | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | - | 424 (100.00%) | - | 3,406 (100.00%) | 3,830 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | - | - | - | 549 (14.33%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | - | 424 (100.00%) | - | - | 424 (11.07%) |

ตารางที่ 7 (ต่อ)

| อำเภอ | ประเภทพื้นที่ | เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่) | | | | |
|------------|---|-------------------------------|---------------------|---------------------|---------------------|----------------------|
| | | S1 | S2 | S3 | N | รวม |
| แม่แจ่ม | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | - | 32,550 (100.00%) | 22,001 (100.00%) | 89,800 (100.00%) | 144,351 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 8,707 (26.75%) | 8,042 (36.55%) | 12,679 (14.12%) | 29,428 (20.39%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | - | 23,843 (73.25%) | - | - | 23,843 (16.52%) |
| แม่แตง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 5,494 (100.00%) | 53,770 (100.00%) | 27,753 (100.00%) | 47,838 (100.00%) | 134,855 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 66 (1.20%) | 1,792 (3.33%) | 518 (1.87%) | 321 (0.67%) | 2,697 (2.00%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 5,428 (98.80%) | 51,978 (96.67%) | - | - | 57,406 (42.57%) |
| แม่ริม | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 1,388 (100.00%) | 11,210 (100.00%) | 13,478 (100.00%) | 48,750 (100.00%) | 74,826 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 14 (0.12%) | 49 (0.36%) | 4 (0.01%) | 67 (0.09%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 1,388 (100.00%) | 11,196 (99.88%) | - | - | 12,584 (16.82%) |
| แม่วาง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | - | 24,664 (100.00%) | 9,429 (100.00%) | 20,014 (100.00%) | 54,107 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 1,624 (6.58%) | 209 (2.22%) | 112 (0.56%) | 1,945 (3.59%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | - | 23,040 (93.42%) | - | - | 23,040 (42.58%) |
| แม่ฮ่องสอน | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 599 (100.00%) | 8,788 (100.00%) | 8,109 (100.00%) | 11,894 (100.00%) | 29,390 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 589 (6.70%) | 499 (6.15%) | 395 (3.32%) | 1,483 (5.05%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 599 (100.00%) | 8,199 (93.30%) | - | - | 8,798 (29.94%) |
| แม่เมาะ | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 2,089 (100.00%) | 61,822 (100.00%) | 5,095 (100.00%) | 86,752 (100.00%) | 155,758 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 18 (0.86%) | 5,879 (9.51%) | 816 (16.02%) | 8,493 (9.79%) | 15,206 (9.76%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 2,071 (99.14%) | 55,943 (90.49%) | - | - | 58,014 (37.25%) |

ตารางที่ 7 (ต่อ)

| อำเภอ | ประเภทพื้นที่ | เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่) | | | | |
|-----------|---|-------------------------------|---------------------|--------------------|---------------------|---------------------|
| | | S1 | S2 | S3 | N | รวม |
| เวียงแหง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 832 (100.00%) | 16,635 (100.00%) | 1,128 (100.00%) | 9,103 (100.00%) | 27,698 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 24 (2.88%) | 3,049 (18.33%) | 267 (23.67%) | 348 (3.82%) | 3,688 (13.32%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 808 (97.12%) | 13,586 (81.67%) | - | - | 14,394 (51.97%) |
| สะเมิง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | - | 13,712 (100.00%) | 2,023 (100.00%) | 22,905 (100.00%) | 38,640 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 884 (6.45%) | 48 (2.37%) | 129 (0.56%) | 1,061 (2.75%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | - | 12,828 (93.55%) | - | - | 12,828 (33.20%) |
| สันกำแพง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 605 (100.00%) | 4,036 (100.00%) | 2,425 (100.00%) | 71,859 (100.00%) | 78,925 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 30 (0.74%) | 1 (0.04%) | - | 31 (0.04%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 605 (100.00%) | 4,006 (99.26%) | - | - | 4,611 (5.84%) |
| สันทราย | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 2,829 (100.00%) | 23,253 (100.00%) | 4,406 (100.00%) | 47,952 (100.00%) | 78,440 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 12 (0.42%) | 72 (0.31%) | 68 (1.54%) | 25 (0.05%) | 177 (0.23%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 2,817 (99.58%) | 23,181 (99.69%) | - | - | 25,998 (33.14%) |
| สันป่าตอง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 188 (100.00%) | 11,548 (100.00%) | 1,180 (100.00%) | 63,534 (100.00%) | 76,450 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 24 (0.21%) | - | 13 (0.02%) | 37 (0.05%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 188 (100.00%) | 11,524 (99.79%) | - | - | 11,712 (15.32%) |
| สารภี | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 170 (100.00%) | 1 (100.00%) | - | 40,978 (100.00%) | 41,149 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | - | - | - | - |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 170 (100.00%) | 1 (100.00%) | - | - | 171 (0.42%) |

ตารางที่ 7 (ต่อ)

| อำเภอ | ประเภทพื้นที่ | เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่) | | | | |
|----------------|---|-------------------------------|----------------------|----------------------|------------------------|------------------------|
| | | S1 | S2 | S3 | N | รวม |
| หางดง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 2,179 (100.00%) | 6,157 (100.00%) | 3,561 (100.00%) | 35,488 (100.00%) | 47,385 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 51 (0.83%) | 36 (1.01%) | - | 87 (0.18%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 2,179 (100.00%) | 6,106 (99.17%) | - | - | 8,285 (17.48%) |
| อมก๋อย | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 422 (100.00%) | 1,655 (100.00%) | 7,057 (100.00%) | 8,673 (100.00%) | 32,707 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 33 (1.99%) | - | 10 (0.12%) | 43 (0.13%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 422 (100.00%) | 16,522 (98.01%) | - | - | 16,944 (51.81%) |
| ฮอด | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | - | 48,379 (100.00%) | 41,550 (100.00%) | 23,700 (100.00%) | 113,629 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 597 (1.23%) | 119 (0.29%) | 746 (3.15%) | 1,462 (1.29%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | - | 47,782 (98.77%) | - | - | 47,782 (42.05%) |
| รวมทั้งจังหวัด | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 23,678 (100.00%) | 746,716 (100.00%) | 265,952 (100.00%) | 1,013,681 (100.00%) | 2,050,027 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 1,148 (4.85%) | 38,356 (5.14%) | 13,730 (5.16%) | 26,953 (2.66%) | 80,187 (3.91%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 22,530 (95.15%) | 708,360 (94.86%) | - | - | 730,890 (35.65%) |

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 44,238 ไร่ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

| อำเภอ | ข้าว (ไร่) | | |
|--------------|---------------|---------------|---------------|
| | S3 | N | รวม |
| กัลยาณิวัฒนา | 216 | 278 | 494 |
| จอมทอง | 2,861 | 417 | 3,278 |
| เชียงใหม่ | 978 | 1,888 | 2,866 |
| ไชยปราการ | 237 | 4,117 | 4,354 |
| ดอยเต่า | 863 | 328 | 1,191 |
| ดอยสะเก็ด | 66 | 126 | 192 |
| ดอยหล่อ | 380 | - | 380 |
| ฝาง | 269 | 901 | 1,170 |
| พร้าว | 1,397 | 126 | 1,523 |
| แม่แจ่ม | 3,894 | 2,597 | 6,491 |
| แม่แตง | 1,375 | 193 | 1,568 |
| แม่ริม | 250 | 35 | 285 |
| แม่วาง | 1,234 | 595 | 1,829 |
| แม่ฮอน | 2,933 | 66 | 2,999 |
| แม่ฮาย | 2,308 | 2,066 | 4,374 |
| เวียงแหง | 347 | 336 | 683 |
| สะเมิง | 934 | 668 | 1,602 |
| สันกำแพง | 339 | - | 339 |
| สันทราย | 1,272 | - | 1,272 |
| สันป่าตอง | 720 | - | 720 |
| หางดง | 168 | 3 | 171 |
| อมก๋อย | 2,035 | 1,883 | 3,918 |
| ฮอด | 1,556 | 983 | 2,539 |
| รวม | 26,632 | 17,606 | 44,238 |

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ต่อไป เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญของจังหวัด กระจายอยู่ในอำเภอเชียงใหม่ อำเภอเมืองไชยปราการ และอำเภอแม่แตง

พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เช่น

ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น กระจายอยู่ในอำเภอแม่แจ่ม อำเภอแม่เมาะ และอำเภอเชียงดาว

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.4 ยางพารา

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ในลำดับที่ 4 พื้นที่ปลูกมากที่สุดอยู่ในพื้นที่อำเภอฝาง จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 9 และภาพที่ 12 - 13)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกยางพารา

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 139,677 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.59 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแม่เมาะ 55,706 ไร่ อำเภอฝาง 41,348 ไร่ และอำเภอแม่แตง 10,699 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 358,595 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.34 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอพร้าว 67,319 ไร่ อำเภอฝาง 57,748 ไร่ และอำเภอแม่แตง 52,014 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 614,541 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 24.58 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอดอยสะเก็ด 102,745 ไร่ อำเภอฮอด 93,756 ไร่ และอำเภอแม่แจ่ม 69,138 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,387,707 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกยางพาราในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 3,561 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.55 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแม่เมาะ 1,841 ไร่ อำเภอฝาง 1,670 ไร่ และอำเภอแม่แตง 34 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 20,207 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.66 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอฝาง 2,135 ไร่ อำเภอพร้าว 1,501 ไร่ และอำเภอไชยปราการ 843 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 4,321 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.70 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอดอยเต่า 1,942 ไร่ อำเภอฮอด 814 ไร่ และอำเภอไชยปราการ 425 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 424 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกมันสำปะหลังแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง และพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 488,068 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอฝาง 95,291 ไร่ รองลงมา ได้แก่ อำเภอพร้าว 66,622 ไร่ และอำเภอแม่เมาะ 65,282 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 136,116 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 97.45 ของพื้นที่ ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอแม่เมาะ 53,865 ไร่ อำเภอฝาง 39,678 ไร่ อำเภอแม่แตง 10,665 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 351,952 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 98.15 ของ พื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอพร้าว 65,818 ไร่ อำเภอฝาง 55,613 ไร่ อำเภอแม่แตง 51,285 ไร่

ตารางที่ 9 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของยางพารารายอำเภอ จังหวัดเชียงใหม่

| อำเภอ | ประเภทพื้นที่ | เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่) | | | | |
|------------------|---|-------------------------------|---------------------|----------------------|---------------------|----------------------|
| | | S1 | S2 | S3 | N | รวม |
| กัลยาณี วัฒนา | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | - | 25,613 (100.00%) | 26,885 (100.00%) | 54,427 (100.00%) | 106,925 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | - | - | - | - |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | - | 25,613 (100.00%) | - | - | 25,613 (23.95%) |
| จอมทอง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 3,828 (100.00%) | 280 (100.00%) | 102,745 (100.00%) | 41,721 (100.00%) | 148,574 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | - | 7 (0.01%) | - | 7 (0.00%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 3,828 (100.00%) | 280 (100.00%) | - | - | 4,108 (2.76%) |
| เชียงดาว | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 2,220 (100.00%) | 39,297 (100.00%) | 9,638 (100.00%) | 37,962 (100.00%) | 89,117 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 11 (0.50%) | 802 (2.04%) | 171 (1.77%) | - | 984 (1.10%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 2,209 (99.50%) | 38,495 (97.96%) | - | - | 40,704 (45.67%) |
| ไชยปราการ | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 12 (100.00%) | 17,988 (100.00%) | 23,911 (100.00%) | 31,475 (100.00%) | 73,386 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 843 (4.69%) | 425 (1.78%) | 24 (0.08%) | 1,292 (1.76%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 12 (100.00%) | 17,145 (95.31%) | - | - | 17,157 (23.28%) |
| ดอยเต่า | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 6,369 (100.00%) | 4,947 (100.00%) | 63,474 (100.00%) | 41,183 (100.00%) | 115,973 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | - | 1,942 (3.06%) | 7 (0.02%) | 1,949 (1.68%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 6,369 (100.00%) | 4,947 (100.00%) | - | - | 11,316 (9.76%) |

ตารางที่ 9 (ต่อ)

| อำเภอ | ประเภทพื้นที่ | เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่) | | | | |
|--------------------|---|-------------------------------|---------------------|---------------------|----------------------|----------------------|
| | | S1 | S2 | S3 | N | รวม |
| ดอยสะเก็ด | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 671 (100.00%) | 5,983 (100.00%) | 11,552 (100.00%) | 81,356 (100.00%) | 99,562 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | - | 25 (0.22%) | - | 25 (0.23%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 671 (100.00%) | 5,983 (100.00%) | - | - | 6,654 (6.68%) |
| ดอยหล่อ | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 99 (100.00%) | 12,980 (100.00%) | 41,203 (100.00%) | 21,385 (100.00%) | 75,667 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 16 (0.12%) | - | - | 16 (0.02%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 99 (100.00%) | 12,964 (99.88%) | - | - | 13,063 (17.26%) |
| ฝาง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 41,348 (100.00%) | 57,748 (100.00%) | 6,174 (100.00%) | 106,059 (100.00%) | 211,329 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 1,670 (4.04%) | 2,135 (3.70%) | 181 (2.93%) | 99 (0.09%) | 4,085 (1.93%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 39,678 (95.96%) | 55,613 (96.30%) | - | - | 95,291 (45.09%) |
| พร้าว | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 804 (100.00%) | 67,319 (100.00%) | 2,764 (100.00%) | 58,587 (100.00%) | 129,474 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 1,501 (2.23%) | 36 (1.30%) | 7 (0.01%) | 1,544 (1.19%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 804 (100.00%) | 65,818 (97.77%) | - | - | 66,622 (51.46%) |
| เมือง เชียงใหม่ | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | - | - | 424 (100.00%) | 64,023 (100.00%) | 64,447 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | - | - | - | - |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | - | - | - | - | - |
| แม่แจ่ม | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 415 (100.00%) | 1,031 (100.00%) | 69,138 (100.00%) | 82,763 (100.00%) | 153,347 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | - | 100 (0.14%) | 6 (0.01%) | 106 (0.07%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 415 (100.00%) | 1,031 (100.00%) | - | - | 1,446 (0.94%) |

ตารางที่ 9 (ต่อ)

| อำเภอ | ประเภทพื้นที่ | เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่) | | | | |
|----------|---|-------------------------------|---------------------|---------------------|---------------------|----------------------|
| | | S1 | S2 | S3 | N | รวม |
| แม่แตง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 10,699 (100.00%) | 52,014 (100.00%) | 32,963 (100.00%) | 55,857 (100.00%) | 151,533 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 34 (0.32%) | 729 (1.40%) | 185 (0.56%) | 7 (0.01%) | 955 (0.63%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 10,665 (99.68%) | 51,285 (98.60%) | - | - | 61,950 (40.88%) |
| แม่ริม | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 3,630 (100.00%) | 4,186 (100.00%) | 18,719 (100.00%) | 80,302 (100.00%) | 106,837 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 15 (0.36%) | - | - | 15 (0.01%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 3,630 (100.00%) | 4,171 (99.64%) | - | - | 7,801 (7.30%) |
| แม่วาง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 355 (100.00%) | 4,356 (100.00%) | 30,366 (100.00%) | 25,520 (100.00%) | 60,577 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | - | 20 (0.07%) | - | 20 (0.03%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 355 (100.00%) | 4,356 (100.00%) | - | - | 4,691 (7.74%) |
| แม่อน | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 770 (100.00%) | 936 (100.00%) | 16,134 (100.00%) | 15,875 (100.00%) | 33,715 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | - | 32 (0.20%) | - | 32 (0.09%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 770 (100.00%) | 936 (100.00%) | - | - | 1,706 (5.06%) |
| แม่เมาะ | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 55,706 (100.00%) | 11,915 (100.00%) | 3,940 (100.00%) | 94,978 (100.00%) | 166,539 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 1,841 (3.30%) | 498 (4.18%) | 117 (2.97%) | 274 (0.29%) | 2,730 (1.64%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 53,865 (96.70%) | 11,417 (95.82%) | - | - | 65,282 (39.20%) |
| เวียงแหง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 1,070 (100.00%) | 15,406 (100.00%) | 2,119 (100.00%) | 12,376 (100.00%) | 30,971 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 13 (0.08%) | - | - | 13 (0.04%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 1,070 (100.00%) | 15,393 (99.92%) | - | - | 16,463 (53.16%) |

ตารางที่ 9 (ต่อ)

| อำเภอ | ประเภทพื้นที่ | เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่) | | | | |
|-----------|---|-------------------------------|---------------------|---------------------|---------------------|----------------------|
| | | S1 | S2 | S3 | N | รวม |
| สะเมิง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | - | 9,774 (100.00%) | 6,413 (100.00%) | 25,351 (100.00%) | 41,538 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | 38 (0.39%) | - | - | 38 (0.09%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | - | 9,736 (99.61%) | - | - | 9,736 (23.44%) |
| สันกำแพง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 313 (100.00%) | 2,405 (100.00%) | 4,356 (100.00%) | 96,423 (100.00%) | 103,497 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - (64.30%) | 8 (29.38%) | 137 (100.00%) | - | 145 (5.75%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 313 (35.70%) | 2,397 (70.62%) | - | - | 2,710 (6.86%) |
| สันทราย | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 6,108 (100.00%) | 14,851 (100.00%) | 10,532 (100.00%) | 88,703 (100.00%) | 120,194 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 5 (0.08%) | 45 (0.30%) | 8 (0.08%) | - | 58 (0.05%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 6,103 (99.92%) | 14,806 (99.70%) | - | - | 20,909 (17.40%) |
| สันป่าตอง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 2,121 (100.00%) | 1,810 (100.00%) | 9,033 (100.00%) | 85,832 (100.00%) | 98,796 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | - | 66 (0.73%) | 25 (0.03%) | 66 (0.07%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 2,121 (100.00%) | 1,810 (100.00%) | - | - | 3,931 (3.98%) |
| สารภี | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 171 (100.00%) | - | - | 66,797 (100.00%) | 66,968 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | - | - | - | 19 (0.03%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 171 (100.00%) | - | - | - | 3,080 (4.60%) |
| หางดง | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 2,179 (100.00%) | 901 (100.00%) | 8,849 (100.00%) | 60,826 (100.00%) | 72,755 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | - | 19 (0.21%) | - | 19 (0.03%) |
| | พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ | 2,179 (100.00%) | 901 (100.00%) | - | - | 3,080 (4.23%) |

ตารางที่ 9 (ต่อ)

| อำเภอ | ประเภทพื้นที่ | เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่) | | | | |
|----------------|---|-------------------------------|----------------------|----------------------|------------------------|------------------------|
| | | S1 | S2 | S3 | N | รวม |
| อมก๋อย | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 809 (100.00%) | 6,855 (100.00%) | 19,453 (100.00%) | 8,277 (100.00%) | 35,394 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | - | 36 (0.19%) | - | 36 (0.10%) |
| | พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ | 809 (100.00%) | 6,855 (100.00%) | - | - | 7,664 (21.65%) |
| ฮอด | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | - | - | 93,756 (100.00%) | 49,649 (100.00%) | 143,405 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | - | - | 814 (0.87%) | - | 814 (0.57%) |
| | พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ | - | - | - | - | - |
| รวมทั้งจังหวัด | พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน | 139,677 (100.00%) | 358,595 (100.00%) | 614,541 (100.00%) | 1,387,707 (100.00%) | 2,500,520 (100.00%) |
| | พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) | 3,561 (2.55%) | 6,643 (1.85%) | 4,321 (0.70%) | 424 (0.03%) | 14,949 (0.60%) |
| | พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ | 136,116 (97.45%) | 351,952 (98.15%) | - | - | 488,068 (19.52%) |
| | | | | | | |

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกยางพารา คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 20,843 ไร่ แต่เนื่องจากยุทธศาสตร์ยางพาราระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) กำหนดที่จะลดพื้นที่ปลูกยางพาราให้เหลือประมาณ 18.4 ล้านไร่ ดังนั้น จึงควรพิจารณาปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตยางพารา

| อำเภอ | ข้าว (ไร่) | | |
|--------------|---------------|--------------|---------------|
| | S3 | N | รวม |
| กัลยาณิวัฒนา | 216 | 526 | 742 |
| จอมทอง | 398 | 4 | 402 |
| เชียงใหม่ | 978 | 659 | 1,637 |
| ไชยปราการ | 237 | 98 | 335 |
| ดอยเต่า | 698 | 266 | 964 |
| ดอยสะเก็ด | 39 | 92 | 131 |
| ดอยหล่อ | 63 | - | 63 |
| ฝาง | 269 | 1,310 | 1,579 |
| พร้าว | 1,396 | 130 | 1,526 |
| แม่แจ่ม | 151 | 437 | 588 |
| แม่แตง | 1,375 | 225 | 1,600 |
| แม่อิง | 134 | 57 | 191 |
| แม่วาง | 41 | - | 41 |
| แม่ออน | 357 | 14 | 371 |
| แม่อาย | 2,308 | 2,121 | 4,429 |
| เวียงแหง | 347 | 336 | 683 |
| สะเมิง | 782 | 527 | 1,309 |
| สันกำแพง | 213 | - | 213 |
| สันทราย | 1,272 | - | 1,272 |
| สันป่าตอง | 503 | - | 502 |
| หางดง | 10 | - | 10 |
| อมก๋อย | 1,393 | 862 | 2,255 |
| รวม | 13,180 | 7,664 | 20,843 |

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกยางพาราต่อไป เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกยางพาราในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกยางพาราในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกยางพาราในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกยางพาราซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกยางพาราที่สำคัญของจังหวัด กระจายอยู่ในอำเภอแม่อาย อำเภอฝาง และอำเภอแม่แตง

พื้นที่ปลูกยางพาราในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกยางพาราในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกยางพารา เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่างและแหล่งน้ำ กระจายอยู่ในอำเภอฝาง อำเภอพร้าว และอำเภอไชยปราการ

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกยางพารา มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด

3.1 กาแฟเทพเสด็จพันธุ์อาราบิก้า (GI) กาแฟที่ขึ้นชื่อบริเวณ GI สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้เมื่อปี 2560 ที่ผ่านมา โดยเชื่อมโยงกับพื้นที่ตำบลเทพเสด็จ สูงจากระดับทะเลปานกลาง 1100-1300 เมตร ทำให้เกิดลักษณะพิเศษกับกาแฟที่นี่ คือ หอมดอกไม้ป่า และมีกลิ่นฉ่ำอ่อนนุ่มด้วย เก็บเกี่ยวเมล็ดกาแฟช่วงเดือนมกราคม-มีนาคม ในสมัยก่อน ตำบลป่าเมี่ยงและตำบลเทพเสด็จ คือ ตำบลป่าเมี่ยงทั้งหมด ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เสด็จ เยี่ยมราษฎร และ ติดตามงานในโครงการป่าเมี่ยง ได้พระราชทาน ต้นเมี่ยง และต้นกาแฟ เพื่อส่งเสริมปลูกในพื้นที่ เพื่อสร้างรายได้ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ (ตำแหน่งในสมัยนั้น) ได้เสด็จลงพื้นที่อีก 2 ครั้ง เมื่อมีโอกาสแยกตำบลใหม่ออกมา จึงขอพระราชทานชื่อ “เทพเสด็จ” มาเป็นชื่อตำบล นับตั้งแต่นั้นมาชาวบ้านแม่ตอน ตำบลเทพเสด็จ อำเภอดอยสะเก็ด ได้ปลูกกาแฟมากขึ้น จนกลายเป็นรายได้หลัก

3.2 สตอร์วเบอร์รี่ โครงการหลวงได้นำพันธุ์สตอร์วเบอร์รี่จากต่างประเทศมาทดลองปลูก ประมาณ 40 พันธุ์ คัดไว้ได้ 2 พันธุ์ นำไปให้ชาวบ้านทดลองปลูก ปรากฏว่ามีพันธุ์สตอร์วเบอร์รี่ที่เกษตรกรนิยม 1 พันธุ์ คือ พันธุ์พระราชทานเบอร์ 16 จึงนำไปส่งเสริมให้แก่ราษฎรพื้นราบของเมืองเชียงใหม่ ปลูกจำหน่ายในตลาด ซึ่งเป็นที่นิยมของคนไทยทั่วไป ต่อมาได้มีการปรับปรุงพันธุ์สตอร์วเบอร์รี่เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทย รวมถึงการศึกษาการปฏิบัติรักษาที่ดีขึ้น ปัจจุบันเกษตรกรในโครงการหลวงได้ปลูกสตอร์วเบอร์รี่พันธุ์พระราชทาน 80 ซึ่งมีรสชาติหวาน อร่อยและมีกลิ่นหอม เป็นผลไม้ที่ให้ผลผลิตในช่วงฤดูหนาวซึ่งได้รับความนิยม ซึ่งชอบกันในกลุ่มของผู้บริโภคชาวไทย โดยเก็บเกี่ยวออกผลตั้งแต่ช่วงปลายเดือนพฤศจิกายนถึงต้นมีนาคม

3.3 กิ่ว เป็นผลไม้ที่มีคุณค่าทางอาหารสูง โดยเฉพาะวิตามินซี สามารถมารับประทานสด และใช้ประกอบอาหาร เช่น แยม เยลลี่ ไอศกรีม น้ำผลไม้กิ่ว เป็นต้น ชอบอากาศหนาวเย็นในบางช่วง และเจริญเติบโตได้ดีในดินร่วน ดินร่วนปนทรายที่มีหน้าดินลึก ไม่ชอบพื้นที่น้ำขัง หน้าดินแน่นหรือเป็นดินเหนียวมาก ดินมีลักษณะเป็นกรดเล็กน้อย เก็บผลผลิตในช่วงเดือนตุลาคมถึงธันวาคม ปลูกได้ดีที่สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง และแนะนำส่งเสริมให้ชาวเขาปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจ

3.4 บัวย เป็นผลไม้อีกชนิดหนึ่งที่ส่งเสริมให้เกษตรกรชาวเขาได้ปลูก เพื่อทดแทนการปลูกฝิ่น โครงการหลวง ปลูกบัวยครั้งแรกที่สถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขางอำเภอฝางจังหวัดเชียงใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2517 ต่อมาได้ขยายพื้นที่ปลูกหลายแห่งในพื้นที่โครงการหลวงสายพันธุ์ที่โครงการหลวงนำเข้ามาทดลองปลูกวิจัยพัฒนาและส่งเสริมให้เกษตรกรชาวเขาได้แก่พันธุ์ที่ผลค่อนข้างกลมคือ “พันธุ์ปังติง” (Ping Ting) และพันธุ์ที่ผลค่อนข้างแหลม คือ “พันธุ์เจนโถ” (Jen Toa) เป็นสายพันธุ์ที่นำเข้ามาจากไต้หวัน บัวยเป็นไม้ผลที่ปลูกง่ายและไม่ต้องดูแลรักษามากนัก จึงเหมาะสำหรับชาวเขาในปืหนึ่ง ๆ มีผลผลิตหลายสิบตัน ซึ่งเป็นความต้องการของตลาดมาก บัวยจะมีการเก็บเกี่ยวใน

เดือน มีนาคม-พฤษภาคม โดยมักจะนับจากวันออกดอกจนถึงเก็บเกี่ยว 85-120 วันก็จะเก็บเกี่ยวได้ การเก็บผลผลิตจะดูจากขนาดผลที่ใหญ่เท่าเหรียญสิบ หรือส้มดูจากกะลาด้านในถ้าเป็นสีน้ำตาลสามารถเก็บได้ หรือเก็บผลที่มีผิวผลเป็นสีเขียว โดยให้ผลผลิตประมาณ 50-100 กิโลกรัมต่อต้น บัวยจึงเป็นที่รู้จักกันดีในการนำเอาผลไปใช้ประโยชน์นอกจากการทานสด เช่น การนำไปทำเป็นน้ำบัวยนำไปแปรรูปเป็นบัวยแช่เย็น บัวยดอง บัวยเค็ม หรือใช้ทำอาหาร เช่น น้ำจิ้มบัวย ซอสบัวย เป็นต้น

3.5 พืช หรือท้อ เป็นราชินีของผลไม้เมืองหนาว จะออกผลให้เก็บเกี่ยวในช่วงปลายเดือนมีนาคมถึงเมษายน พื้นที่ส่งเสริมปลูก ได้แก่ สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์ และศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง ผลของพืช มีลักษณะค่อนข้างกลม เนื้อแน่น เมื่อสุกจะมีสีเหลืองทั้งผลสามารถใช้แปรรูปได้ดี เช่น ทำพืชลอยแก้ว ขนมเค้ก คุกกี้ น้ำผลไม้ หรือใช้ทำอาหาร เป็นต้น รสชาติหวานอมเปรี้ยว สามารถทานสดได้ ให้คุณค่าวิตามินเอ มีสรรพคุณเป็นยาระบายอ่อนๆ ในความเชื่อของชาวจีน พืช เป็นสัญลักษณ์ของการมีอายุยืนยาว และเกี่ยวข้องกับภารกิจปกป้องสิ่งชั่วร้าย ถัดดอกพืชบานในระหว่างการฉลองวันปีใหม่ หมายถึงปีต่อไปจะเป็นปีของโชคลาภ

3.6 พลับ เป็นผลไม้ที่ต้องการความหนาวเย็น บนพื้นที่ปลูกต้องมีความสูงจากระดับทะเลปานกลาง 1,000 เมตรขึ้นไป ออกผลในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงกันยายน มีเนื้อผลสีเหลืองหรือแดง เข้มอมน้ำตาล มีทั้งพลับฝาดและพลับหวาน โดยพลับหวานรสชาติจะไม่ฝาดเมื่อเก็บเกี่ยวสามารถรับประทานได้ทันที ปัจจุบันพื้นที่ปลูกพลับส่วนใหญ่ของประเทศไทยอยู่ในพื้นที่โครงการหลวง แหล่งที่ปลูกสำคัญในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์ พลับเป็นผลไม้รับประทานผลสด มีคุณค่าทางอาหารสูง เป็นอาหารเสริมเพื่อสุขภาพ จะช่วยลดอาการเม้าค้างในผู้ที่ดื่มสุรา ช่วยลดความดันโลหิต และมีวิตามินเอสูงมาก

4. แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ

4.1 ข้าว

1) **พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 481,102 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่เมาะ อำเภอฝาง อำเภอสันกำแพง อำเภอพร้าว อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอแม่แตง และกระจายตัวในพื้นที่เล็ก ๆ ในอำเภอสันป่าตอง อำเภอสันทราย อำเภอแม่ริม โดยตั้งอยู่ในเขตชลประทาน 16 อำเภอ ทั้งนี้คณะอนุกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำชลประทาน การจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ข้าว โดยรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจรการตลาดในและต่างประเทศการแปรรูปแหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) และเนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง การปลูกพืชหลังนาจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน

2) **พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่มากถึง 177,105 ไร่ กระจายตัวอยู่ในทุกอำเภอของจังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวที่มีข้อจำกัดไม่มากนัก เกษตรกรยังคงปลูกข้าวได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาขาดน้ำในบางช่วงของการเพาะปลูก

ควรสนับสนุนด้านการบริหารจัดการน้ำ เช่นชลประทาน จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ปัญหาการทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นจะลดลง และพื้นที่ในเขตนี้มีความเหมาะสมสำหรับการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรแม่นยำหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น และภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากข้าวราคาไม่ดีและต้องการปรับเปลี่ยนการผลิตควรเป็นพืชไร่ เพื่อในอนาคตยังสามารถกลับมาทำนาได้อีก

3) พื้นที่ปลูกข้าวที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N) และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกข้าวอยู่ 60,164 ไร่ ซึ่งประสบปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ กระทบวงเกษตรและสหกรณ์ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกข้าว โดยมาปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ เช่น อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ในอนาคตข้าวราคาดี เกษตรกรอาจกลับมาปลูกข้าวได้เหมือนเดิม แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น การกลับมาปลูกข้าวอาจเป็นเรื่องยาก ดังนั้นอาจส่งเสริมในเรื่องของการทำเกษตรรูปแบบอื่น เช่น เกษตรผสมผสาน

4.2 ลำไย

1) พื้นที่ปลูกลำไยที่มีความเหมาะสมสูง (S1) และปัจจุบันยังปลูกลำไยอยู่ มีเนื้อที่ 134,604 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอสันกำแพง อำเภอแม่เมาะ และอำเภอดอยสะเก็ด และกระจายตัวในพื้นที่เล็ก ๆ ในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้โดยคณะอนุกรมพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นพื้นที่ปลูกลำไยที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำอย่างดี รวมทั้งการจัดการดินและปุ๋ยตามมาตรฐาน ส่งเสริมให้มีการใช้ปุ๋ยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สนับสนุนการรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ สร้างเครือข่ายในรูปแบบของสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกร หรือวิสาหกิจชุมชน กับโรงงานแปรรูปลำไย หรือพ่อค้าที่รับซื้อลำไยเพื่อการส่งออก ปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตสู่การผลิตผลไม้ครบวงจร เช่น บริหารจัดการผลผลิตแบบป้องกันความเสี่ยงโดยใช้การตลาดนำการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาให้เกษตรกรเพาะปลูกตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการพัฒนาคุณภาพลำไยทั้งในและนอกฤดู ให้สอดคล้องตามฤดูกาล การผลิตผลไม้คุณภาพตามแหล่งกำเนิดภูมิศาสตร์ (GI) และไม้ผลอัตลักษณ์ของจังหวัด

2) พื้นที่ปลูกอ้อยลำไยที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) และปัจจุบันยังปลูกลำไยอยู่ มีเนื้อที่ 257,484 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอจอมทอง อำเภอพร้าว และอำเภอดอย เกษตรกรยังคงปลูกลำไยได้ผลดี เนื่องจากเป็นไม้ผล ซึ่งบางช่วงมีความต้องการการใช้น้ำในปริมาณที่มาก ควรสนับสนุนด้านการบริหารจัดการน้ำ เช่นชลประทาน แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ใช้ปัจจัยการผลิตในอัตราและช่วงเวลาที่เหมาะสม จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรผู้ปลูกลำไย

ภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หรือถ้าต้องการเปลี่ยนชนิดพืชควรเป็นพืชที่มีผลตอบแทนดีกว่าและใช้ต้นทุนต่ำกว่า

3) พื้นที่ปลูกกล้วยในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N) และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกกล้วยอยู่ พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาซ้ำซาก เช่น น้ำท่วม ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ กระทบวงเกษตรและสหกรณ์ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้แนวทางการบริหารจัดการให้แก่เกษตรกร ในกรณีที่กำลังอายุต้องโค่นทิ้ง ทั้งนี้เกษตรกรสามารถเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสมและให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) พื้นที่ที่มีศักยภาพ หรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกกล้วยแต่เกษตรกรหันมาปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ ในอนาคตสามารถกลับมาปลูกกล้วยได้อีก แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น อาจเป็นเรื่องยาก โดยเฉพาะการปลูกไม้ผล เช่น ทุเรียน ที่ปัจจุบันราคาดี แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาต้นทุนการผลิตรวมด้วย ภาครัฐควรประชาสัมพันธ์และสร้างมาตรการจูงใจให้เกษตรกรกลับมาปลูกกล้วยในพื้นที่นี้ แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาลักษณะทางการตลาดร่วมด้วย

4.3 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

1) พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีความเหมาะสมสูง (S1) และปัจจุบันยังปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อยู่ มีเนื้อที่ 1,148 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภออำเภอเชียงดาว อำเภอไชยปราการ และอำเภอแม่แตง ตามลำดับ ทั้งนี้โดยคณะอนุกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการระบบน้ำ การจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจรการตลาดในและต่างประเทศ การแปรรูป แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) และเนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง ภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากราคาไม่ดีหรือประสบปัญหาโรค แมลงรบกวน และเกษตรกรต้องการเปลี่ยนชนิดพืชควรเปลี่ยนเป็นพืชไร่ เพื่อในอนาคตจะได้กลับมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้อีก

2) พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) และปัจจุบันยังปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อยู่ มีเนื้อที่ 38,356 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอแม่แจ่ม อำเภอแม่ฮาด และอำเภอเชียงดาว เกษตรกรยังคงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาโครงสร้างของดินในพื้นที่ดังกล่าวควรสนับสนุนด้านการบริหารจัดการระบบน้ำ เช่น ชลประทาน จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ปัญหาการทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นจะลดลง และพื้นที่ในเขตนี้มีความเหมาะสมสำหรับการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรแม่นยำหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น และภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น ทั้งนี้หากข้าวโพด

เลี้ยงสัตว์ราคาไม่ดีและต้องการปรับเปลี่ยนการผลิตควรเป็นพืชไร่ เพื่อในอนาคตยังสามารถกลับมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้อีก

3) **พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อยู่ พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาซ้ำซาก เช่น น้ำท่วม ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ ดังนั้นควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือหรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ เช่น ข้าว ถั่ว ในอนาคตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ราคาดี เกษตรกรอาจกลับมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้เหมือนเดิม แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น การกลับมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อาจเป็นเรื่องยาก ดังนั้นอาจส่งเสริมในเรื่องของการทำเกษตรรูปแบบอื่น เช่น ทำการเกษตรแบบผสมผสาน แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาต้นทุนการผลิตและการตลาดร่วมด้วย

4.4 ยางพารา

1) **พื้นที่ปลูกยางพาราที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกยางพาราอยู่ มีเนื้อที่ 3,561 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอแม่เมาะ อำเภอฝาง และอำเภอแม่แตง ตามลำดับ ทั้งนี้โดยคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งปลูกยางพาราคุณภาพดีที่สำคัญของจังหวัด ควรมีการคัดเลือกพันธุ์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และต้านทานโรคการปรับปรุงบำรุงดิน การใส่ปุ๋ยที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพการปลูกพืชแซมและพืชคลุมดินให้เหมาะสมเพราะมีผลต่อการเจริญเติบโตของยาง รวมทั้งการบำรุงรักษา การใส่ปุ๋ยการตัดแต่งกิ่ง และเทคนิคการกรีดยางให้มีปริมาณน้ำยางสูงมีคุณภาพและตรงตามมาตรฐาน โดยเน้นการพัฒนาการตลาดในพื้นที่ เช่น จัดตั้งจุดรับซื้อ โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง และส่งเสริมให้เกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง มีการบริหารงานแบบมืออาชีพและสามารถถ่ายทอดกิจการให้กับคนรุ่นใหม่

2) **พื้นที่ปลูกยางพาราที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกยางพาราอยู่ มีเนื้อที่ 6,643 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอฝาง อำเภอพร้าว และอำเภอไชยปราการ ซึ่งเกษตรกรยังคงปลูกยางพาราได้ผลดี ควรสนับสนุนให้มีเพิ่มผลผลิตยางพารา โดยเน้นการจัดการที่เหมาะสมในเรื่องต่าง ๆ เช่นเดียวกันกับพื้นที่เหมาะสมสูง โดยเฉพาะการปรับปรุงบำรุงดิน เน้นการพัฒนาการตลาดในพื้นที่ เช่น จัดตั้งจุดรับซื้อ โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมปานกลางให้มากขึ้น การส่งเสริมให้มีการโค่นยางพาราที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปี และปลูกยางพาราทดแทนในพื้นที่เดิมเช่นกันกับพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง รวมถึงการพัฒนาตลาดและช่องทางจัดจำหน่ายให้มากขึ้น โดยเน้นการแปรรูปยาง หรือไม้ยางพาราเพิ่มมากขึ้นซึ่งอาจเน้นจากชุมชนที่เข้มแข็งเป็นพื้นที่ต้นแบบ

3) **พื้นที่ปลูกยางพาราในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกยางพาราอยู่ อาจส่งเสริมให้มีการโค่นยางพาราที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปี และหาพืชอื่นทดแทน เช่น ส่งเสริมให้ปลูกไม้ผล มะพร้าว ไม้หววน ยาสูบ แตงโม พืชไร่ และพืชผักต่าง ๆ ทดแทน การให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่เลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น ทั้งนี้ควรจัดหาตลาดให้กับเกษตรกรในการปลูกพืชไร่ หรือพืชผักทดแทน โดยอาจเริ่มจากตลาดชุมชน

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกยางพารา พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ไม้ผล ไม้ยืนต้น ควรเน้นให้เกษตรกรปลูกพืชดังกล่าวต่อไป เนื่องจากปัจจุบันตามมาตรการยุทธศาสตร์ยางพารา เน้นการลดพื้นที่การปลูกยางพาราอยู่แล้ว ฉะนั้นควรสร้างความตระหนักให้เกษตรกร เน้นการทำเกษตรแบบผสมผสาน หรือการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ หรือวนเกษตร เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่ามากที่สุดต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2556. **ขอบเขตการปกครอง**. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมการปกครอง. 2563. **ข้อมูลสถิติประชากร**. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมชลประทาน. 2564. **พื้นที่ชลประทาน พ.ศ. 2564**. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2563. **การใช้ที่ดินจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2564** (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. **ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. 2563**. (ไฟล์ข้อมูล).
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2564. **ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร พ.ศ. 2564**. (ไฟล์ข้อมูล).

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดเชียงใหม่

| ลำดับ | อำเภอ | ตำบล | |
|-------|--------------|------------|-------------|
| 1 | กัลยาณิวัฒนา | แจ่มหลวง | |
| 2 | | บ้านจันทร์ | |
| 3 | | แม่แดด | |
| 4 | จอมทอง | ช่วงเปา | |
| 5 | | ดอยแก้ว | |
| 6 | | บ้านแปะ | |
| 7 | | บ้านหลวง | |
| 8 | | แม่สอย | |
| 9 | | สบเตี๊ยะ | |
| 10 | | เชียงดาว | เชียงดาว |
| 11 | | | ทุ่งข้าวพวง |
| 12 | | | ปิงโค้ง |
| 13 | เมืองคอง | | |
| 14 | เมืองงาย | | |
| 15 | เมืองนะ | | |
| 16 | แม่นะ | | |
| 17 | ไชยปราการ | ปงตำ | |
| 18 | | แม่ทะลบ | |
| 19 | | ศรีดงเย็น | |
| 20 | | หนองบัว | |
| 21 | ดอยเต่า | ดอยเต่าใต้ | |
| 22 | | ท่าเตี๊ยะ | |
| 23 | | บงตัน | |
| 24 | | บ้านแอน | |
| 25 | | โป่งทุ่ง | |
| 26 | | มีดกา | |
| 27 | ดอยสะเก็ด | เชิงดอย | |
| 28 | | ตลาดขวัญ | |
| 29 | | ตลาดใหญ่ | |
| 30 | | เทพเสด็จ | |
| 31 | | ป่าป้อง | |
| 32 | | ป่าเมี่ยง | |
| 33 | | ป่าลาน | |

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

| ลำดับ | อำเภอ | ตำบล |
|-------|-----------------|-------------|
| 34 | ดอยสะเก็ด (ต่อ) | แม่คือ |
| 35 | | แม่โป่ง |
| 36 | | แม่ฮ้อยเงิน |
| 37 | | ลวงเหนือ |
| 38 | | สง่าบ้าน |
| 39 | | สันปูเลย |
| 40 | | สำราญราษฎร์ |
| 41 | ดอยหล่อ | ดอยหล่อ |
| 42 | | ยางคราม |
| 43 | | สองแคว |
| 44 | | สันติสุข |
| 45 | ฝาง | ท่ากว้าง |
| 46 | | โป่งน้ำร้อน |
| 47 | | ม่อนปิน |
| 48 | | แม่ขา |
| 49 | | แม่คะ |
| 50 | | แม่จอน |
| 51 | | แม่สุ่น |
| 52 | | เวียง |
| 53 | พร้าว | เขื่อนผาก |
| 54 | | ทุ่งหลวง |
| 55 | | น้ำแพร่ |
| 56 | | บ้านโป่ง |
| 57 | | ป่าดุ่ม |
| 58 | | ป่าไหนด |
| 59 | | แม่ปิ้ง |
| 60 | | แม่แวน |
| 61 | | เวียง |
| 62 | | สันทราย |
| 63 | | โหล่งขอด |
| 64 | เมืองเชียงใหม่ | ช้างคลาน |
| 65 | | ช้างเผือก |
| 66 | | ช้างม่วย |

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

| ลำดับ | อำเภอ | ตำบล | |
|-------|----------------------|--------------|-----------|
| 67 | เมืองเชียงใหม่ (ต่อ) | ท่าศาลา | |
| 68 | | ป่าแดด | |
| 69 | | ป่าตัน | |
| 70 | | พระสิงห์ | |
| 71 | | ฟ้าฮ่าม | |
| 72 | | แม่เหียะ | |
| 73 | | วัดเกต | |
| 74 | | ศรีภูมิ | |
| 75 | | สันผีเสื้อ | |
| 76 | | สุเทพ | |
| 77 | | หนองป่าครั่ง | |
| 78 | | หนองหอย | |
| 79 | | หายยา | |
| 80 | | แม่แจ่ม | กองแขก |
| 81 | | | ช่างเคิ่ง |
| 82 | | | ท่าผา |
| 83 | | | บ้านทับ |
| 84 | | | ปางหินฝน |
| 85 | | | แม่นาจร |
| 86 | แม่ศึก | | |
| 87 | แม่แตง | | กี้ดช้าง |
| 88 | | | ชี้เหล็ก |
| 89 | | | ช่อแล |
| 90 | | บ้านช้าง | |
| 91 | | บ้านเป้า | |
| 92 | | ป่าแป๋ | |
| 93 | | เมืองก่าย | |
| 94 | | แม่แตง | |
| 95 | | แม่หอพระ | |
| 96 | | สบเป็ง | |
| 97 | | สันป่ายาง | |
| 98 | | สันมหาพน | |
| 99 | | อินทขิล | |

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

| ลำดับ | อำเภอ | ตำบล |
|-------|----------|------------|
| 100 | แม่ริม | ขี้เหล็ก |
| 101 | | ดอนแก้ว |
| 102 | | โป่งแยง |
| 103 | | แม่แรม |
| 104 | | แม่สา |
| 105 | | ริมใต้ |
| 106 | | ริมเหนือ |
| 107 | | สะลวง |
| 108 | | สันโป่ง |
| 109 | | ห้วยทราย |
| 110 | | เหมืองแก้ว |
| 111 | แม่วาง | ดอนเปา |
| 112 | | ทุ่งขี้ |
| 113 | | ทุ่งรวงทอง |
| 114 | | บ้านกาด |
| 115 | | แม่วิน |
| 116 | แม่ออน | ทาเหนือ |
| 117 | | บ้านสหกรณ์ |
| 118 | | แม่ทา |
| 119 | | ห้วยแก้ว |
| 120 | | ออนกลาง |
| 121 | | ออนเหนือ |
| 122 | แม่เอย | ท่าดอน |
| 123 | | ท่าดอน |
| 124 | | บ้านหลวง |
| 125 | | แม่นาวาง |
| 126 | | แม่สาว |
| 127 | | แม่เอย |
| 128 | | สันตันหม้อ |
| 129 | เวียงแหง | เปียงหลวง |
| 130 | | เมืองแหง |
| 131 | | แสนไห |
| 132 | สะเมิง | บ่อแก้ว |

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

| ลำดับ | อำเภอ | ตำบล |
|-------|--------------|-------------|
| 133 | สะเมิง (ต่อ) | แม่สาบ |
| 134 | | ยั้งเมิน |
| 135 | | สะเมิงใต้ |
| 136 | | สะเมิงเหนือ |
| 137 | สันกำแพง | แช่ช้าง |
| 138 | | ต้นเปา |
| 139 | | ทรายมูล |
| 140 | | บวกค้าง |
| 141 | | แม่ปูด |
| 142 | | ร้องวัวแดง |
| 143 | | สันกลาง |
| 144 | | สันกำแพง |
| 145 | | ห้วยทราย |
| 146 | | ออนใต้ |
| 147 | สันทราย | ป่าไผ่ |
| 148 | | เมืองเส้น |
| 149 | | แม่แฝก |
| 150 | | แม่แฝกใหม่ |
| 151 | | สันทรายน้อย |
| 152 | | สันทรายหลวง |
| 153 | | สันนาเม็ง |
| 154 | | สันป่าเปา |
| 155 | | สันพระเนตร |
| 156 | | หนองจ้อม |
| 157 | หนองหาร | |
| 158 | หนองแห่ | |
| 159 | สันป่าตอง | ท่าวังพร้าว |
| 160 | | ทุ่งด้อม |
| 161 | | ทุ่งสะโตก |
| 162 | | น้ำบ่อหลวง |
| 163 | | บ้านกลาง |
| 164 | | บ้านแม่ |
| 165 | | มะขามหลวง |

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)


| ลำดับ | อำเภอ | ตำบล | |
|-------|-----------------|-----------|----------|
| 166 | สันป่าตอง (ต่อ) | มะขุนหวาน | |
| 167 | | แม่ก๊า | |
| 168 | | ยูหว่า | |
| 169 | | สันกลาง | |
| 170 | สารภี | ข้าวมุง | |
| 171 | | ชมภู | |
| 172 | | ไชยสถาน | |
| 173 | | ดอนแก้ว | |
| 174 | | ท่ากว้าง | |
| 175 | | ท่าวังตาล | |
| 176 | | ป่าบง | |
| 177 | | ยางเนิ้ง | |
| 178 | | สันทราย | |
| 179 | | สารภี | |
| 180 | | หนองผึ่ง | |
| 181 | | หนองแฝก | |
| 182 | | หางดง | ขุนคอง |
| 183 | | | น้ำแพร่ |
| 184 | | | บ้านปง |
| 185 | | | บ้านแหวน |
| 186 | | | สบแม่ข้า |
| 187 | สันผักหวาน | | |
| 188 | หนองแก้ว | | |
| 189 | หนองควาย | | |
| 190 | หนองตอง | | |
| 191 | หางดง | | |
| 192 | หารแก้ว | | |
| 193 | อมก๋อย | นาเกียน | |
| 194 | | ม่อนจอง | |
| 195 | | แม่ต๋ั้น | |
| 196 | | ยางเปียง | |
| 197 | | สบโขง | |
| 198 | | อมก๋อย | |

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

| ลำดับ | อำเภอ | ตำบล |
|------------|-----------|------------|
| 199 | ฮอด | นาคอเรือ |
| 200 | | บ่อสลี |
| 201 | | บ่อหลวง |
| 202 | | บ้านตาล |
| 203 | | หางดง |
| 204 | | ฮอด |
| รวม | 25 | 204 |

ที่มา: กรมการปกครอง, 2556


| | | | |
|----------------------|--|---------------------------------|-------------------|
| ชุดดิน | เชียงใหม่ | Series Cm | กลุ่มชุดดินที่ 38 |
| สภาพพื้นที่ | ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 % | | |
| ภูมิสัณฐาน | สันดินริมน้ำของที่ราบน้ำท่วมถึง | | |
| วัตถุต้นกำเนิดดิน | ตะกอนน้ำพา | | |
| การระบายน้ำ | ดีปานกลางถึงดี | | |
| สภาพซึมผ่านได้ของน้ำ | ปานกลาง | การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ปานกลาง | |
| ลักษณะสมบัติของดิน | เป็นดินลี้กมาก ที่มีการสลับชั้นของเนื้อดินต่าง ๆ เนื่องจากการทับถมเป็น ประจำของตะกอนน้ำพาเมื่อน้ำท่วมล้นฝั่ง ดินบนเป็นดินร่วนหรือดินร่วน ปนทรายแป้งหรือดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเทา ปฏิกริยาดิน เป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) ดินล่างเป็นดินร่วนปนทราย หรือดินร่วนปนทรายแป้ง สีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเหลืองหรือน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีน้ำตาลแก่ ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 6.0-6.5) ปกติจะพบเกลือไม่กาทลอดชั้น | | |
| ข้อจำกัด | ในฤดูฝนอาจมีน้ำท่วมป่าและแช่ขัง | | |
| ข้อเสนอแนะ | ปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้อินทรีย์วัตถุ และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีเพื่อ เพิ่มผลผลิต | | |

| สมบัติทางเคมี | ความลึก (ซม.) | อินทรีย์วัตถุ | ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน | ความอิ่มตัวเบส | ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ | โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ | ความอุดมสมบูรณ์ของดิน |
|---|---------------|---------------|--------------------------|----------------|-------------------------|---------------------------|-----------------------|
|  | 0-25 | ต่ำ | ต่ำ | ปานกลาง | ต่ำ | สูง | ปานกลาง |
| | 25-50 | ต่ำ | ปานกลาง | ปานกลาง | สูง | สูง | ปานกลาง |
| | 50-100 | ต่ำ | ต่ำ | ปานกลาง | ต่ำ | ต่ำ | ต่ำ |



ภาพที่ 1 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินเชียงใหม่


| | | | |
|---------------------|---|-----------|------------------|
| ชุดดิน | หางดง | Series Hd | กลุ่มชุดดินที่ 5 |
| สภาพพื้นที่ | ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2 % | | |
| ภูมิสัณฐาน | ที่ราบตะกอนน้ำพา | | |
| วัตถุต้นกำเนิดดิน | ตะกอนน้ำพา | | |
| การระบายน้ำ | เลว | | |
| การซึมผ่านได้ของน้ำ | ช้า | | |
| ลักษณะสมบัติของดิน | เป็นดินเหนียวลึกมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง สีเทาถึงเทาเข้ม ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) ดินล่างเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง สีเทา พบจุดประสีน้ำตาลปนเหลืองหรือน้ำตาลแก่ตลอดหน้าตัดดิน ปฏิกิริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 6.5-8.0) ในบางพื้นที่ อาจพบชั้นทรายบางๆ แทรกสลับในดินชั้นล่าง | | |
| ข้อจำกัด | เสี่ยงต่อการแช่ขังน้ำในฤดูฝน | | |
| ข้อเสนอแนะ | ปรับปรุงบำรุงดินและเพิ่มผลผลิตโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี ในพื้นที่ชลประทาน นอกฤดูทำนาอาจปลูกพืชไร่หรือพืชผัก ซึ่งจะต้องยกร่องและปรับสภาพดินให้ร่วนซุยและระบายน้ำดีขึ้น โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ | | |

| สมบัติทางเคมี | ความลึก (ซม.) | อินทรีย์วัตถุ | ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน | ความอึดตัว เบส | ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ | โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ | ความอุดมสมบูรณ์ของดิน |
|---|---------------|---------------|----------------------------|----------------|-------------------------|---------------------------|-----------------------|
|  | 0-25 | ปานกลาง | ปานกลาง | ปานกลาง | ปานกลาง | ปานกลาง | ปานกลาง |
| | 25-50 | ต่ำ | ปานกลาง | ปานกลาง | ต่ำ | ปานกลาง | ปานกลาง |
| | 50-100 | ต่ำ | ปานกลาง | สูง | ต่ำ | ปานกลาง | ปานกลาง |



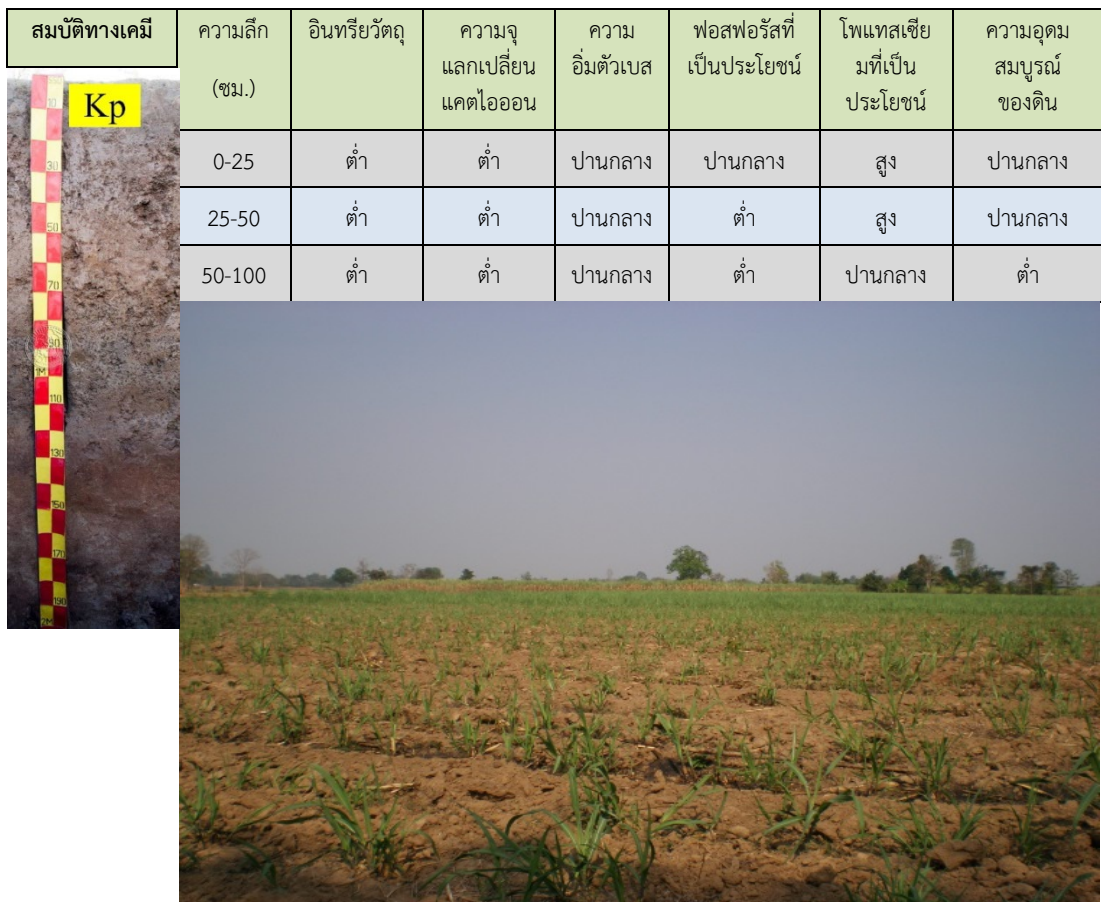
ภาพที่ 2 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินหางดง

| | | | |
|---------------------|---|-----------|-------------------|
| ชุดดิน | สันป่าตอง | Series Sp | กลุ่มชุดดินที่ 40 |
| สภาพพื้นที่ | ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนชัน มีความลาดชัน 1-20 % | | |
| ภูมิสัณฐาน | ตะพักลำน้ำ | | |
| วัตถุต้นกำเนิดดิน | ตะกอนน้ำพา | | |
| การระบายน้ำ | ดี | | |
| การซึมผ่านได้ของน้ำ | ปานกลางถึงเร็ว การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ปานกลาง | | |
| ลักษณะสมบัติของดิน | เป็นดินสีมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือทรายปนดินร่วน สีน้ำตาลเข้มหรือน้ำตาลปนเทาเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) ดินล่างเป็นดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลซีดหรือน้ำตาลปนเหลืองอ่อน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5) | | |
| ข้อจำกัด | ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ | | |
| ข้อเสนอแนะ | ใช้อินทรีย์วัตถุในการปรับสภาพดินให้ร่วนซุย ปรับปรุงบำรุงดินอยู่เสมอ โดยเพิ่มอินทรีย์วัตถุและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น | | |

| สมบัติทางเคมี | ความลึก (ซม.) | อินทรีย์วัตถุ | ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน | ความอิ่มตัว เบส | ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ | โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ | ความอุดมสมบูรณ์ของดิน |
|---|--|---------------|----------------------------|-----------------|-------------------------|---------------------------|-----------------------|
|  | 0-25 | ปานกลาง | ต่ำ | ต่ำ | ต่ำ | ต่ำ | ต่ำ |
| | 25-50 | ต่ำ | ต่ำ | ต่ำ | ต่ำ | ต่ำ | ต่ำ |
| | 50-100 | ต่ำ | ต่ำ | ต่ำ | ต่ำ | ต่ำ | ต่ำ |
| |  | | | | | | |

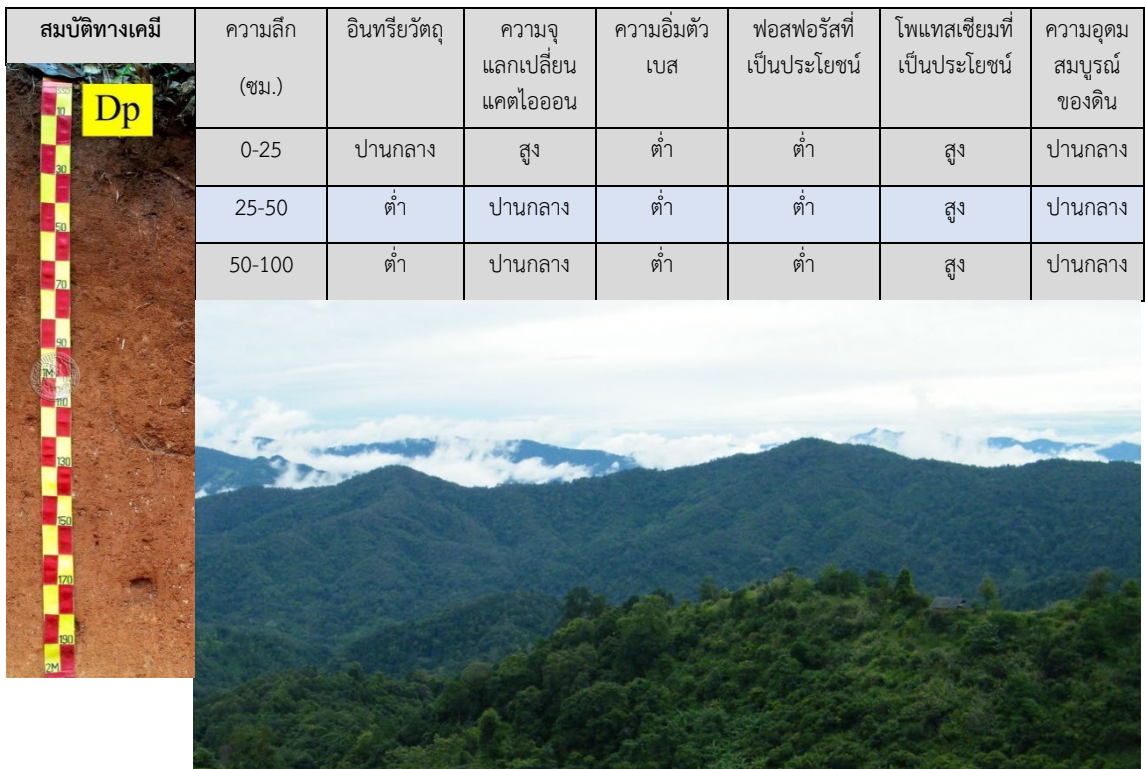
ภาพที่ 3 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินสันป่าตอง

| | | | |
|---------------------|--|-------------------------|-------------------|
| ชุดดิน | กำแพงเพชร | Series Kp | กลุ่มชุดดินที่ 33 |
| สภาพพื้นที่ | ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 % | | |
| ภูมิสัณฐาน | เนินตะกอนน้ำพารูปพัด | | |
| วัตถุต้นกำเนิดดิน | ตะกอนน้ำพา | | |
| การระบายน้ำ | ดีปานกลางถึงดี | | |
| การซึมผ่านได้ของน้ำ | ปานกลางถึงช้า | การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน | ปานกลางถึงช้า |
| ลักษณะสมบัติของดิน | เป็นดินสีมาก ดินบนเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายแป้ง สีน้ำตาลถึงน้ำตาลเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) ดินล่างเป็นดินร่วนปนทรายแป้งถึงดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง สีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) ไตชั้นไถพรวนมักแน่นทึบ เนื่องมาจากการไถพรวน รากพืชซอนไซไต่ยาก ทำลายชั้นดานไต่ชั้นไถพรวนโดยไถให้ลึกกว่าปกติ และใช้อินทรีย์วัตถุในการปรับสภาพดินให้ร่วนซุย ปรับปรุงบำรุงดินอยู่เสมอโดยเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น | | |
| ข้อจำกัด | | | |
| ข้อเสนอแนะ | | | |



ภาพที่ 4 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินกำแพงเพชร

| | | | |
|---------------------|--|-------------------------|-------------------|
| ชุดดิน | ดอยปุย | Series Dp | กลุ่มชุดดินที่ 30 |
| สภาพพื้นที่ | ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเป็นเนินเขา มีความลาดชัน 2-35 % และส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ภูเขาที่มีความลาดชันมากกว่า 35 % | | |
| ภูมิสัณฐาน | เนินเขา ภูเขา หรือบริเวณพื้นที่ที่เหลื่อมค้ำจากการกัดกร่อน | | |
| วัตถุต้นกำเนิดดิน | การผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางไม่ไกลนัก ของหินชีสต์หรือไมกาชีสต์ หรือหินในกลุ่ม | | |
| การระบายน้ำ | ดี | | |
| การซึมผ่านได้ของน้ำ | ปานกลางถึงเร็ว | การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน | ปานกลาง |
| ลักษณะสมบัติของดิน | เป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนดินเหนียว สีน้ำตาลเข้ม หรือน้ำตาลปนแดงเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) ดินล่างเป็นดินเหนียวสีแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง (pH 5.5-7.0) | | |
| ข้อจำกัด | สภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ดินถูกชะล้างพังทลายได้ง่าย | | |
| ข้อเสนอแนะ | ควรมีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ และจัดระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม ปรับปรุงบำรุงดินอยู่เสมอโดยเพิ่มอินทรีย์วัตถุและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับ ปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น พื้นที่ที่มีความลาดชันสูงและเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารควรสงวนไว้เป็นพื้นที่ป่าไม้ | | |



ภาพที่ 5 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินดอยปุย

ตารางผนวกที่ 2 พื้นที่ชลประทานจังหวัดเชียงใหม่จำแนกรายอำเภอ ตำบล

| อำเภอ | พื้นที่ (ไร่) | ตำบล | พื้นที่ (ไร่) |
|-----------|---------------|-------------|---------------|
| จอมทอง | 8,116 | ช่วงเปา | 7,761 |
| | | ดอยแก้ว | 2 |
| | | บ้านหลวง | 353 |
| เชียงดาว | 7,692 | เชียงดาว | 2,665 |
| | | ทุ่งข้าวพวง | 0 |
| | | เมืองงาย | 5,027 |
| ไชยปราการ | 11,378 | ปงดำ | 2,840 |
| | | แม่ทะลบ | 5,724 |
| | | ศรีดงเย็น | 2,809 |
| | | หนองบัว | 4 |
| ดอยเต่า | 19,555 | ดอยเต่า | 7,498 |
| | | ท่าเตื่อ | 1,840 |
| | | โป่งทุ่ง | 4,574 |
| | | มิดกา | 5,642 |
| ดอยหล่อ | 11,549 | ดอยหล่อ | 8,554 |
| | | สันติสุข | 2,996 |
| ฝาง | 2,058 | แม่ข้า | 2,058 |
| | | เวียง | 1 |
| | | ป่าต๋ม | 0 |
| พร้าว | 8,864 | ป่าใหม่ | 5,381 |
| | | เวียง | 497 |
| | | สันทราย | 2,986 |
| | | ดอนเปา | 1,788 |
| แม่ว่าง | 5,016 | บ้านกาด | 3,228 |
| | | ช่างเคิ่ง | 1,097 |
| แม่แจ่ม | 1,097 | ทาเหนือ | 825 |
| | | บ้านสหกรณ์ | 947 |
| | | ออนกลาง | 1,263 |

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

| อำเภอ | พื้นที่ (ไร่) | ตำบล | พื้นที่ (ไร่) |
|------------|----------------|------------|----------------|
| แม่เอย | 17,799 | มะลิกา | 1,547 |
| | | แม่नावาง | 12 |
| | | แม่สาว | 9,600 |
| | | แม่เอย | 6,640 |
| เวียงแหง | 3,177 | เมืองแหง | 853 |
| | | แสนไห | 2,324 |
| สันกำแพง | 839 | ร้องวัวแดง | 820 |
| | | ออนใต้ | 20 |
| สันทราย | 950 | ป่าไผ่ | 356 |
| | | หนองแห่ียง | 594 |
| สารภี | 12,715 | ข้าวมุง | 3,786 |
| | | ดอนแก้ว | 101 |
| | | ท่ากว้าง | 3,278 |
| | | สันทราย | 5,244 |
| | | สารภี | 12 |
| | | หนองแฝก | 294 |
| อมก๋อย | 848 | ม่อนจอง | 481 |
| | | แม่ต๋น | 367 |
| รวม | 116,756 | | 116,756 |

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 3 ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดเชียงใหม่

หน่วย : ล้าน ลบ.ม.)

| ลำดับที่ | อ่างเก็บน้ำ | ประเภท อ่าง | อำเภอ | ตำบล | ระดับน้ำ ต่ำสุด | ระดับน้ำ เก็บกัก |
|------------|-----------------------------|----------------|-----------|-----------|--------------------|---------------------|
| 1 | อ่างเก็บน้ำแม่ออน | กลาง | แม่ออน | ออนเหนือ | 0.80 | 4.53 |
| 2 | อ่างเก็บน้ำแม่จอกหลวง | กลาง | แม่ริม | ดอนแก้ว | 0.10 | 1.10 |
| 3 | อ่างเก็บน้ำห้วยมะนาว | กลาง | แม่वास | ดอนเปา | 0.10 | 4.30 |
| 4 | อ่างเก็บน้ำโป่งจ้อ | กลาง | ดอยหล่อ | สันติสุข | 0.05 | 2.60 |
| 5 | อ่างเก็บน้ำแม่ตูป | กลาง | ดอยเต่า | ดอยเต่า | 0.50 | 39.00 |
| 6 | อ่างเก็บน้ำแม่โกน | กลาง | พร้าว | ป่าไผ่ | 0.32 | 5.53 |
| 7 | อ่างเก็บน้ำห้วยเตื่อ | กลาง | ฝาง | แม่ข่า | 0.28 | 4.28 |
| 8 | อ่างเก็บน้ำแม่แหลงหลวง | กลาง | แม่อาว | แม่อาว | 0.13 | 3.64 |
| 9 | อ่างเก็บน้ำห้วยแม่ซ้อน | กลาง | เชียงดาว | เมืองงาย | 0.35 | 4.08 |
| 10 | อ่างเก็บน้ำสันหนอง | กลาง | แม่แจ่ม | ช่างเคิ่ง | 0.35 | 1.45 |
| 11 | อ่างเก็บน้ำแม่ทะลบหลวง | กลาง | ไชยปราการ | ศรีดงเย็น | 2.30 | 15.30 |
| 12 | อ่างเก็บน้ำแม่จตุสมบูรณ์ชล | ใหญ่ | แม่แตง | ซ้อแล | 12.19 | 264.70 |
| 13 | อ่างเก็บน้ำแม่กวางอุทุมธารา | ใหญ่ | ดอยสะเก็ด | ลวงเหนือ | 14.00 | 263.00 |
| รวม | | | | | 31.47 | 613.51 |

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 4 พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมแยกตามอำเภอ ตำบล

| อำเภอ/ตำบล | เนื้อที่ (ไร่) | อำเภอ/ตำบล | เนื้อที่ (ไร่) |
|--------------------------|----------------|-----------------------|----------------|
| อำเภอแม่แจ่ม | 146,238 | อำเภอแม่แตง | 44,828 |
| กองแขก | 59,787 | แม่หอพระ | 12,181 |
| แม่นาจร | 30,318 | บ้านช้าง | 8,040 |
| แม่ศึก | 27,232 | อินทิล | 6,053 |
| ท่าผา | 15,439 | บ้านเป้า | 5,376 |
| ช่างเคิ่ง | 8,520 | ชี้เหล็ก | 4,395 |
| บ้านทับ | 2,780 | กี้ดช้าง | 2,626 |
| ปางหินฝน | 2,162 | แม่แตง | 2,178 |
| อำเภอภักษานิวัดนา | 108,594 | สันมหาพน | 2,009 |
| บ้านจันทร์ | 71,469 | ช่อแล | 941 |
| แจ่มหลวง | 32,396 | สบเปิง | 933 |
| แม่แดด | 4,729 | สันป่ายาง | 96 |
| อำเภอฝาง | 79,701 | อำเภอดอยหล่อ | 24,027 |
| แม่คะ | 37,034 | ยางคราม | 9,593 |
| แม่งอน | 18,063 | ดอยหล่อ | 7,589 |
| ม่อนปิ่น | 12,299 | สันติสุข | 6,845 |
| เวียง | 6,832 | อำเภอไชยปราการ | 21,523 |
| ท่ากว้าง | 5,473 | ศรีดงเย็น | 10,304 |
| อำเภอแม่อาว | 76,357 | หนองบัว | 5,676 |
| บ้านหลวง | 38,920 | แม่ทะลบ | 5,301 |
| แม่นาวาง | 20,375 | ปงดำ | 242 |
| แม่อาว | 5,980 | | |
| สันต้นหมื้อ | 5,565 | | |
| ท่าตอน | 2,854 | | |
| แม่สาว | 2,663 | | |

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

| อำเภอ/ตำบล | เนื้อที่ (ไร่) | อำเภอ/ตำบล | เนื้อที่ (ไร่) |
|----------------------|----------------|----------------------|----------------|
| อำเภอเชียงดาว | 17,068 | อำเภอสันกำแพง | 3,763 |
| เมืองนะ | 6,243 | ออนใต้ | 2,768 |
| แม่นะ | 4,840 | ห้วยทราย | 411 |
| เชียงดาว | 4,075 | แช่ช้าง | 373 |
| ทุ่งข้าวพวง | 736 | ร้องวัวแดง | 211 |
| ปิงโค้ง | 618 | อำเภอฮอด | 3,648 |
| เมืองงาย | 556 | บ่อหลวง | 2,455 |
| อำเภอดอยเต่า | 12,325 | บ่อสลี | 1,193 |
| โป่งทุ่ง | 9,599 | อำเภอแม่ออน | 3,278 |
| ดอยเต่าใต้ | 2,726 | ออนกลาง | 1,684 |
| อำเภออมก๋อย | 10,193 | บ้านสหกรณ์ | 778 |
| ดอนเปา | 5,199 | ออนเหนือ | 717 |
| ทุ่งปี้ | 2,210 | ห้วยแก้ว | 78 |
| บ้านกาด | 802 | ทาเหนือ | 21 |
| แม่วิน | 17 | อำเภอสันทราย | 1,375 |
| อำเภอแม่วาง | 8,228 | หนองหาร | 1,269 |
| ดอนเปา | 5,199 | แม่แฝกใหม่ | 106 |
| ทุ่งปี้ | 2,210 | อำเภอแม่ริม | 1,352 |
| บ้านกาด | 802 | สะลวง | 477 |
| แม่วิน | 17 | สันโป่ง | 382 |
| อำเภอจอมทอง | 3,920 | ชี้เหล็ก | 379 |
| บ้านแปะ | 1,476 | ห้วยทราย | 114 |
| ช่วงเปา | 1,290 | | |
| แม่สอย | 1,137 | | |
| บ้านหลวง | 17 | | |

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

| อำเภอ/ตำบล | เนื้อที่ (ไร่) | อำเภอ/ตำบล | เนื้อที่ (ไร่) |
|---------------|----------------|---------------|----------------|
| อำเภอสันกำแพง | 3,763 | อำเภอเวียงแหง | 203 |
| ออนใต้ | 2,768 | เมืองแหง | 203 |
| ห้วยทราย | 411 | อำเภอสะเมิง | 12 |
| แช่ช้าง | 373 | ยั้งเมิน | 12 |
| ร้องวัวแดง | 211 | | |

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th/>, 2564

ตารางผนวกที่ 5 กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่

| ลำดับ | กิจกรรมการเกษตร | เกษตรกร (ราย) | เนื้อที่ (ไร่) |
|-------|--------------------|---------------|----------------|
| 1 | ข้าวนาปี | 82,611 | 564,266 |
| 2 | ลำไย | 68,951 | 449,767 |
| 3 | ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ | 21,803 | 270,158 |
| 4 | ข้าวนาปรัง | 13,215 | 109,449 |
| 5 | มะม่วง | 9,251 | 55,950 |
| 6 | ลิ้นจี่ | 4,189 | 31,793 |
| 7 | กาแฟ | 2,066 | 18,114 |
| 8 | ส้มเขียวหวาน | 1,640 | 16,976 |
| 9 | อโวคาโด | 1,761 | 11,288 |
| 10 | ข้าวโพดหวาน | 2,214 | 10,721 |
| 11 | ยางพารา | 725 | 9,175 |
| 12 | ชา | 839 | 8,321 |
| 13 | กล้วยน้ำว้า | 2,218 | 7,815 |
| 14 | ฟักทอง | 1,264 | 6,376 |
| 15 | มันสำปะหลังโรงงาน | 741 | 5,998 |
| 16 | หอมแดง | 1,142 | 5,336 |
| 17 | กระเทียมหัว | 1,118 | 4,850 |
| 18 | มะเขือเทศบริโภคสด | 1,366 | 4,764 |
| 19 | มะเขือเทศโรงงาน | 990 | 4,143 |
| 20 | กะหล่ำปลี | 903 | 3,638 |
| 21 | หอมหัวใหญ่ | 772 | 3,604 |
| 22 | พลับ | 522 | 3,530 |
| 23 | เงาะ | 670 | 3,057 |
| 24 | ถั่วเหลือง | 581 | 2,684 |
| 25 | อื่น ๆ | 25,128 | 63,074 |

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563

ตารางผนวกที่ 6 ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดเชียงใหม่

| ลำดับ | ชนิด | เกษตรกร (ราย) | เนื้อที่ (ไร่) | อำเภอ |
|-------|-------------------------------|------------------|-------------------|--|
| 1 | บุก | 416 | 1,919.07 | จอมทอง เชียงดาว ฝาง พัว้ว แม่แจ่ม เวียงแหง สะเมิง หางดง อมก๋อย ฮอด |
| 2 | มะแขว่น | 53 | 753.97 | แม่แตง แม่ริม แม่ออน สะเมิง |
| 3 | พริกไทย | 20 | 213.19 | เชียงดาว ดอยเต่า ฝาง แม่แจ่ม แม่แตง แม่ริม แม่วาง แม่ฮ่าย สันทราย สันป่าตอง สารภี อมก๋อย |
| 4 | สมุนไพรอื่นๆ | 30 | 114.27 | กัลยาณิวัฒนา จอมทอง เชียงดาว ไชยปราการ ฝาง แม่แตง แม่ริม แม่วาง แม่ออน แม่ฮ่าย สะเมิง สันกำแพง สันทราย สันป่าตอง สารภี |
| 5 | ขมิ้นชัน | 43 | 99.98 | ฝาง พัว้ว แม่แตง แม่ออน สันทราย อมก๋อย |
| 6 | หญ้าหวาน | 30 | 57.75 | ดอยสะเก็ด แม่แตง เวียงแหง สะเมิง สารภี |
| 7 | ไพล | 14 | 51.31 | กัลยาณิวัฒนา เชียงดาว พัว้ว แม่แตง แม่ริม สันกำแพง สันทราย สันป่าตอง อมก๋อย |
| 8 | เก๊กฮวย | 9 | 48.01 | แม่ริม สะเมิง สันกำแพง |
| 9 | ตะไคร้หอม | 9 | 33.80 | ไชยปราการ แม่ริม แม่ออน สันกำแพง สารภี |
| 10 | คำฝอย | 3 | 29.99 | ฝาง พัว้ว สันป่าตอง |
| 11 | บัวบก | 2 | 25.31 | เวียงแหง อมก๋อย |
| 12 | พลูควาว | 3 | 24.24 | แม่แตง สันกำแพง สันทราย |
| 13 | กระชายดำ | 8 | 23.99 | เชียงดาว ดอยสะเก็ด พัว้ว แม่ฮ่าย สะเมิง อมก๋อย |
| 14 | กระเจี๊ยบแดง | 4 | 22.65 | ดอยสะเก็ด สันกำแพง สันทราย |
| 15 | เจียวกู่หลาน (ปัญญาจันทร์) | 8 | 17.22 | ฝาง สันทราย |
| 16 | กฤษณา | 1 | 17.14 | แม่ริม |
| 17 | ดีปลี | 6 | 12.96 | แม่ออน สันกำแพง สันทราย สันป่าตอง |
| 18 | มะคำดีควาย | 1 | 10.00 | แม่แตง |
| 19 | ขมิ้นอ้อย | 2 | 5.75 | ดอยสะเก็ด แม่แจ่ม |
| 20 | อัญชัน | 4 | 2.90 | แม่ริม สันกำแพง |
| 21 | พญาฮอย | 1 | 1.66 | ดอยสะเก็ด |
| 22 | ยอบ้าน | 1 | 1.49 | สันกำแพง |

ตารางผนวกที่ 6 (ต่อ)

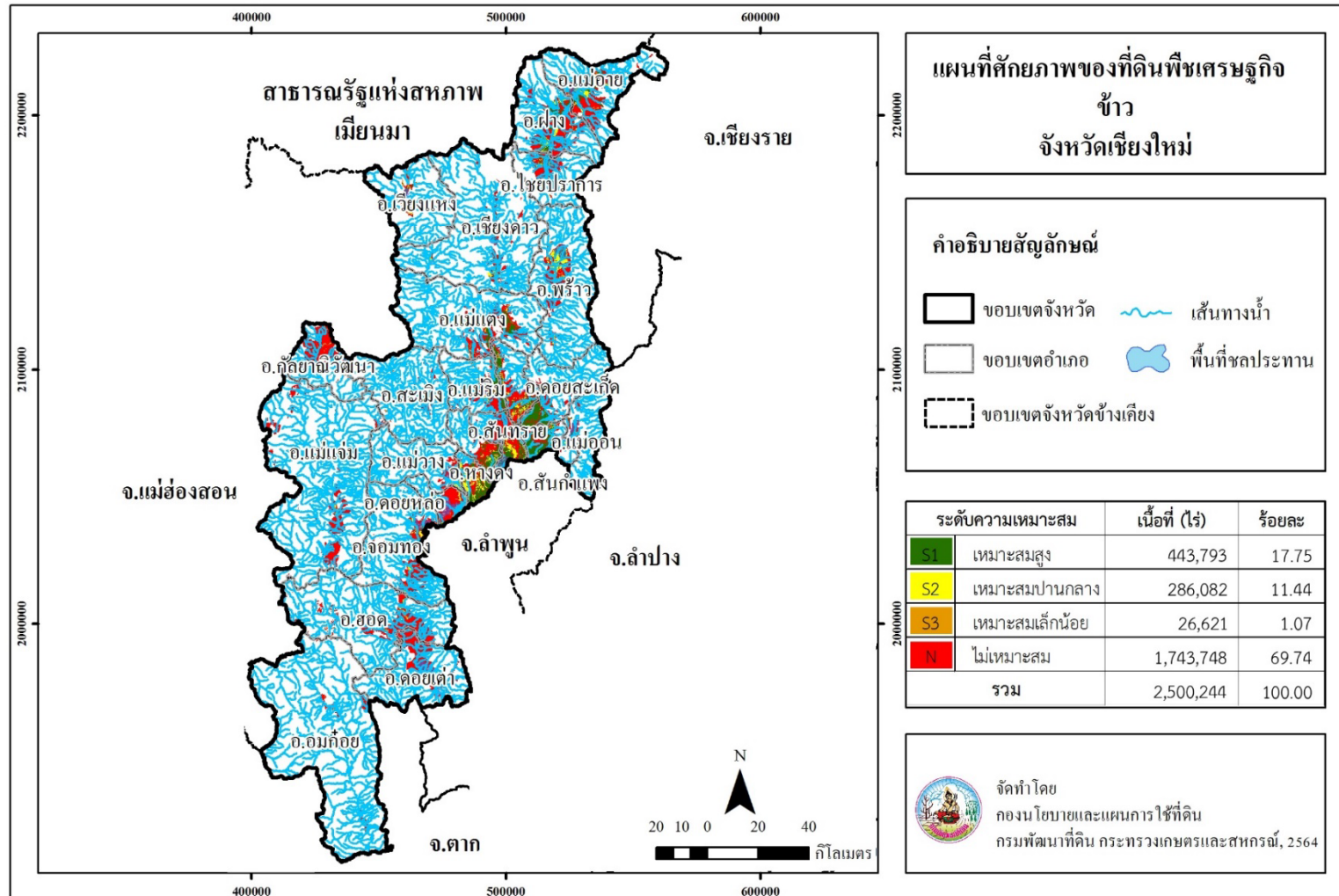
| ลำดับ | ชนิด | ราย | ไร่ | อำเภอ |
|-------|----------|-----|-----------|----------|
| 23 | ย่านาง | 1 | 1.49 | สันกำแพง |
| 24 | รางจืด | 1 | 1.49 | สันกำแพง |
| 25 | ออริกาโน | 1 | 0.75 | สันทราย |
| 26 | พลู | 1 | 0.60 | สันทราย |
| รวม | | 862 | 14,585.07 | |

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564

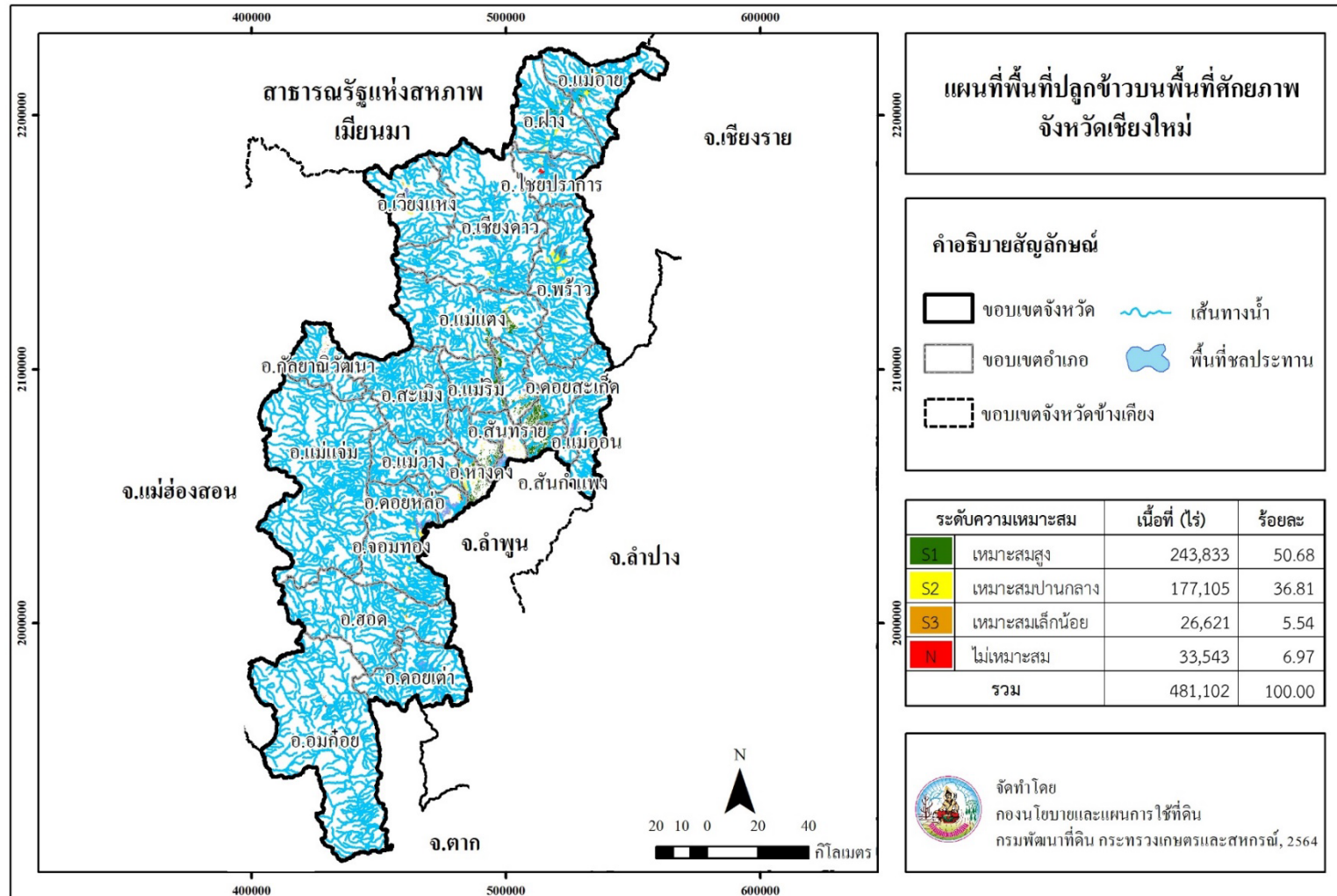
ตารางผนวกที่ 7 โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่ จังหวัดเชียงใหม่

| โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อ และสหกรณ์การเกษตร | จำนวนจุด | โรงงานด้านเกษตร | จำนวนจุด |
|--|----------|--|----------|
| โรงงานผลิตอาหารสัตว์ | 9 | โรงงานสีขนาดกลาง | 7 |
| สหกรณ์นิคม | 7 | โรงงานด้านการเกษตรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง | 208 |
| โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา | 2 | โรงสีขนาดเล็ก | 12 |
| สหกรณ์การเกษตร | 147 | | |
| โรงอบพืชผลทางการเกษตร | 11 | | |
| ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร | 11 | | |
| สหกรณ์ประมง | 1 | | |
| โรงงานน้ำตาล | 1 | | |
| รวม | 189 | รวม | 227 |

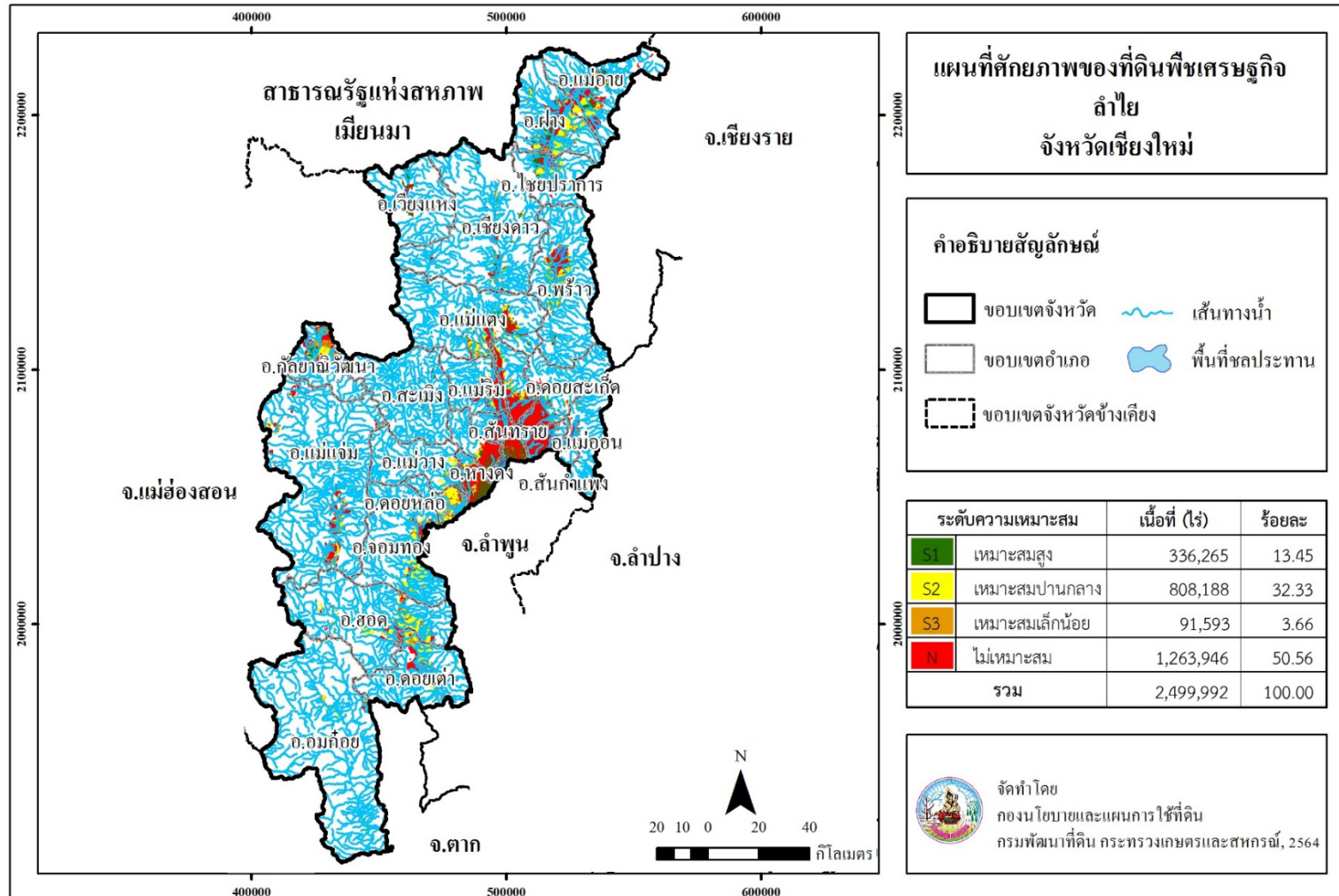
ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th/>, 2564



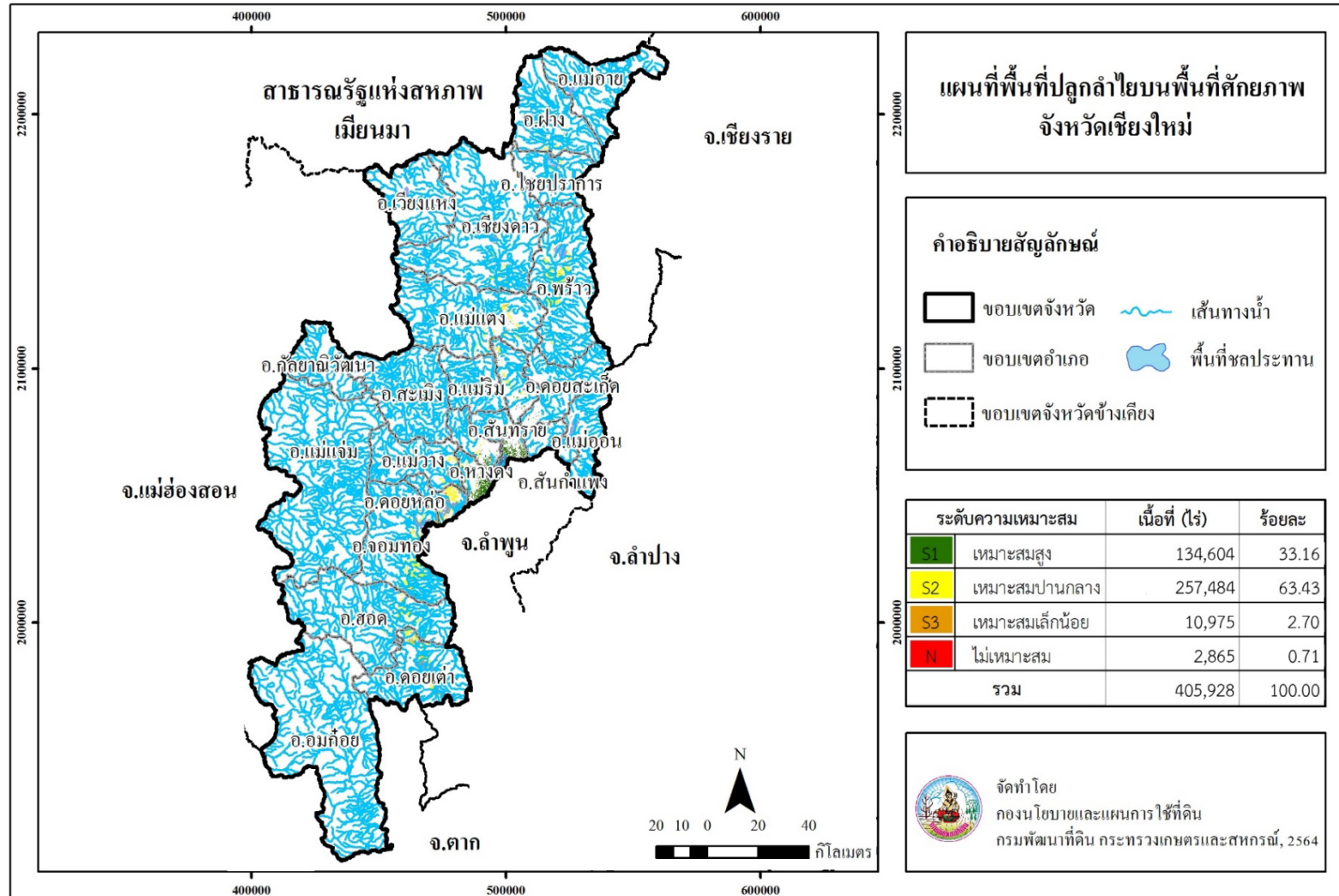
ภาพที่ 6 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดเชียงใหม่



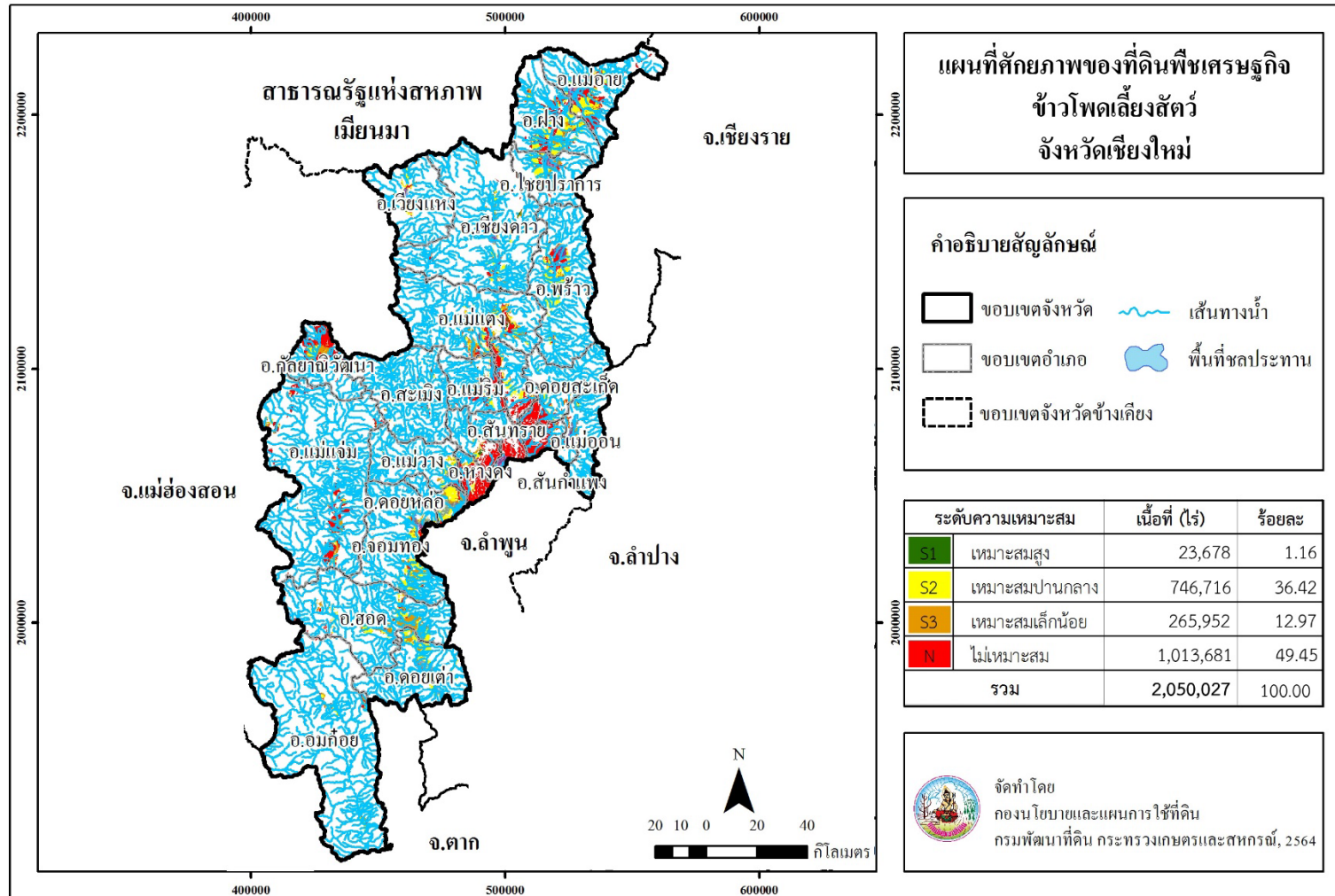
ภาพที่ 7 พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดเชียงใหม่



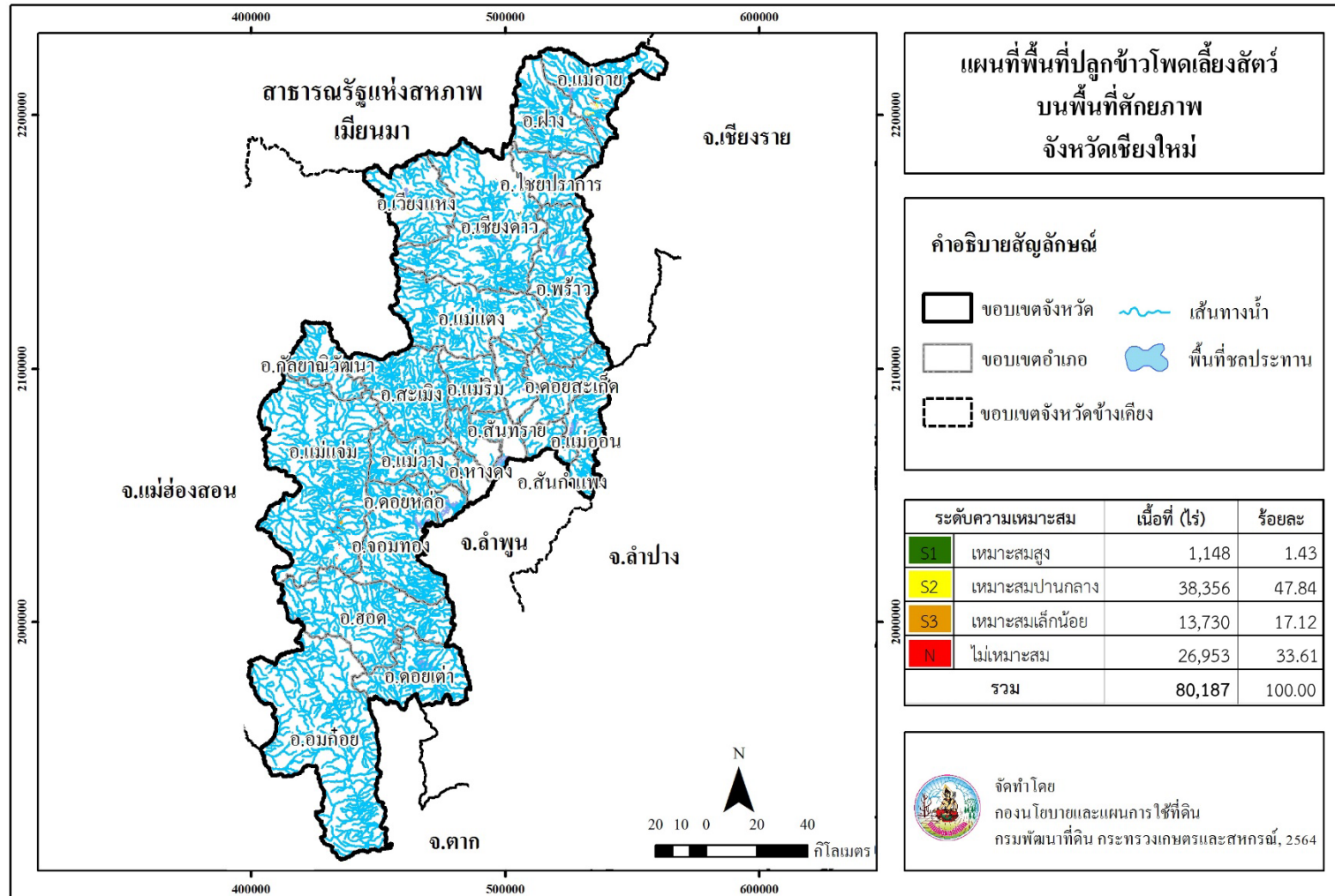
ภาพที่ 8 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจลำไย จังหวัดเชียงใหม่



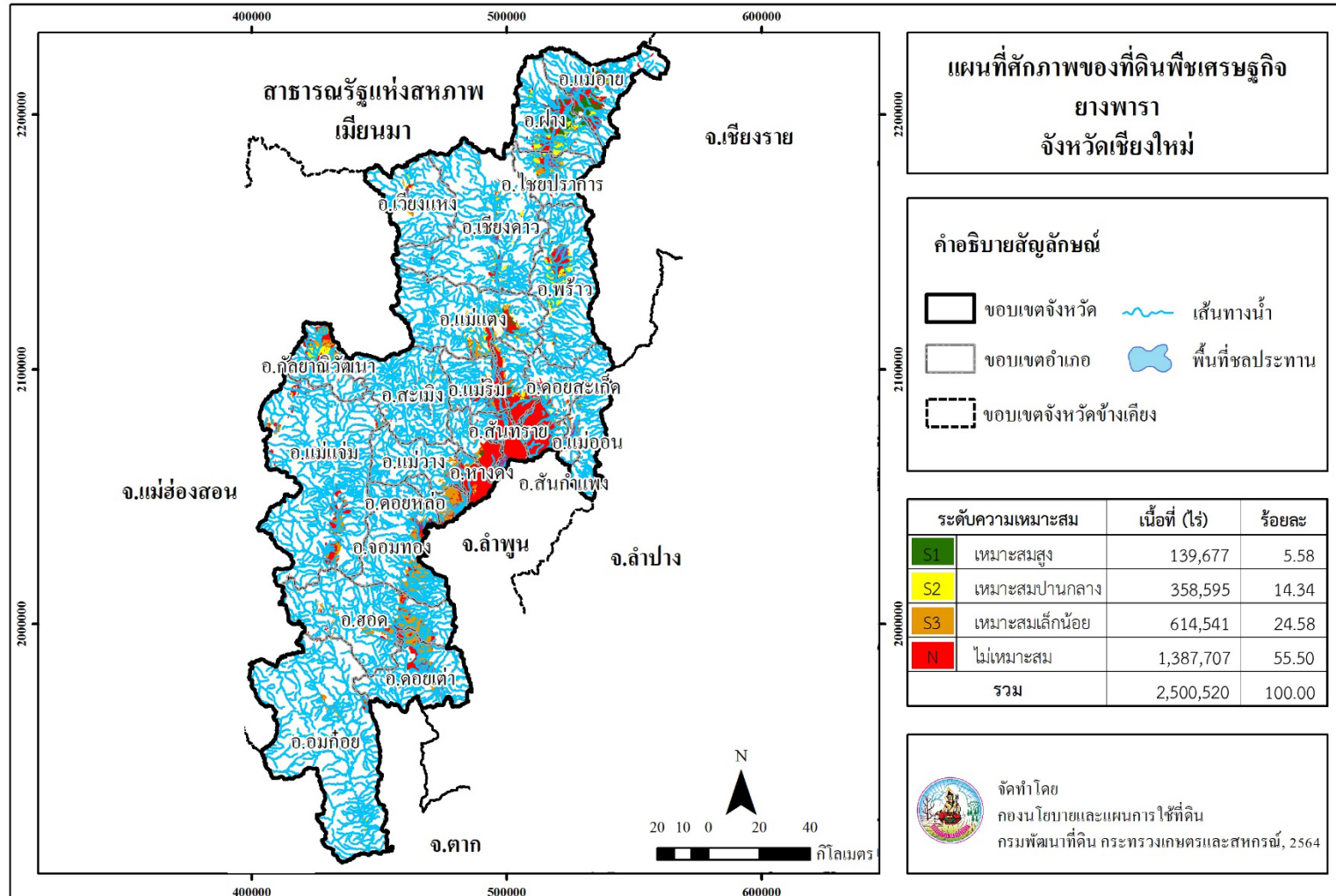
ภาพที่ 9 พื้นที่ปลูกถ่ายยางบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดเชียงใหม่



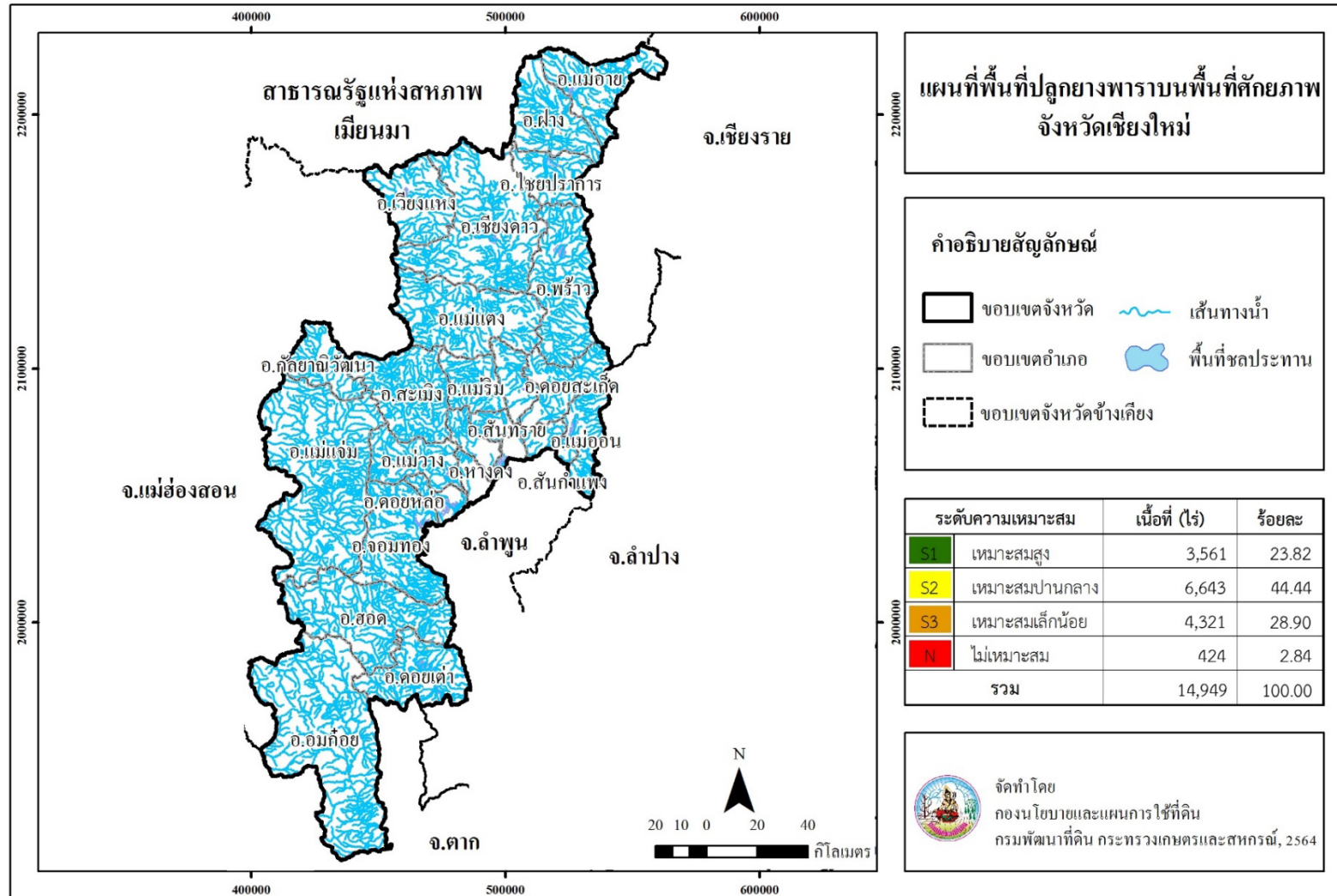
ภาพที่ 10 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จังหวัดเชียงใหม่



ภาพที่ 11 พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดเชียงใหม่



ภาพที่ 12 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจยางพารา จังหวัดเชียงใหม่



ภาพที่ 13 พื้นที่ปลูกยางพาราบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดเชียงใหม่

Land Development Department
2003/61 Phahonyothin Road.
Lard Yao, Chatuchuk, Bangkok 10900
Call Center : 1760
www.idd.go.th



DOWNLOAD